Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

(С В Е Т)

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | № 124 (4416). | ЕРА, 15 октябрь 1970 шу. | Мах 2 кап.

КПСС XXIV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

Советско-французски ПРОТОКОЛ

Советски Социалистически Республикаша Союза Лаккхехьарча Совета Президиумо Французски Республика Президентан.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Советски Союзе инарал де Голле визит йолча хана Французски Республика Президентан цхьаьна кулгаш яздина, 1966 шера 30 июнера Декларацин положенеш чулаьцна ахь бен а бели:

дуьнен дерригенче доккхашна машар хьалхотталбо маьхьастан дара дахьарча юкъарчу ластамо догіш уреттадель а болош, вІашагІкхийттача Къаман Организаци массазара членаш хьаналла тарро цунна дуьзадаьна Советски Союзан Францин тІебуьйна безиташ хкета а бели;

дуьнен машарГІа тІом баьхьа делла Европе шинна а пачхьалкхана тІаьхьтане безитокана тешаме а болош;

шинна а мехкан занкьаштан юкъе эттана традицин доттагІалла кьонна экономика, Іилма, техника, культура дакъа 1966 шера денз цара юкъе эттана кьасттина бувзаман дебаде а гІертіна;

цар цхьана леладена политически гІуллакхашна юкъара болм... та чІоагГІа лерзІа а болош;

укх позерча дешай хьакъехь бертабаьб:

ЦХЬОАЛАГІА. Нагахь санна, шинна а агІонна хетачох, дуьнен кхерам хулийтан, машар талабош а дуьнен галкъашта юкъе кхоьхьем оттабеш йола ситуацеш нийсслой, СССР-ен Францин правительствоша кхы хьо да ялш шоайла вІашши контактана оттапргІе цу тайпарча ситуацейн цу тайпарча ситуацеех повркІаво йолш хулийтаргІолаш долча гІуллакхийн эрригІача аспектах йолча шоай позицешта дагайовлар дутьа.

ШОЛЛАГІА. Советски Союзен Францин шор а ертьа, кІоарц а ертьа шинна а агІонна цхьаьаррє хьашт долеш йолча дуьнен тайпа къаьште юкъерча кхаргІамеча проблемаех ваьца ем йола политически консультацеш.

Цу тайпарча консультацеша чулоацаргда:

Европара хьал догІадоьладар, континенте кхерам кІаьдбара, цхьана гІулакхаш леладара, кхерамзле чІоагІьара маьньастан дар;

— дуьнен занкъьшта юкъара ...

— юкъара хьалт долеш, дукхача агІорахьара дуьнен хьалхашта юкъара доь а хинна юкъарле йола проблемаш, цу дакъе вІашагІкхийттача Къаман Организаце юкъарам а;

агІонаша хетарие дуьцар нийдина лаьрзІа дела моллагІа кхы тайпа дешах.

КХОАЛАГІА. Лакхе йийцача положенеша цхьанна а тайпара вовшашца кулгаш яздина агІонаша кхоалагІа пачхьалкхи дакъьакьа шоашта тІоийцача декхарашта, хІаьта царех цхьанна а пачхьалкхена дуьхьала эрзаь а яц уж.

ДИЪЛАГІА. Политически консультацеш хан · хинахьа ала вІашагІкхетадолахьаргдолеш да.

Кхыча мехкашцарча гІулакхий министраш а кьасттта цу гІулакх хьокабель ахкалош вІашагІкхетаргба, хІара из дахза дортдала массаза хул, хІаьта, соцадачох, шера шозза.

Москва, 1970 шера 13 октябрь.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

Французски Республика Президент Ж. ПОМПИДУ.

Советско-французски ДЕКЛАРАЦИ

СССР Лаккхехьарча Совета Президиумов Советски Союза правительстви бийха бІоаха 1970 шера 6 октябрера 13 октябре кхаччалца Советски Союзе хиннаб Французски Республика Президенти господин Помпиду. Французски Республика Президента уллувваьнна вевавар кхыча мехкашцарча гІулакхий министр М. Шуман.

Французски Республика Президенти цунна уллуваьйна вахи Советски Союза массеха районе хиннаб, промышленноста, Іилма, техника, культура дакъе советски халкъа карагІдьнцарий тайп-тайпарча эсептанна хьежаб.

Массе метте шин чехка халкъаш вІашагІдувзадолийташ долча доттагІала дукха хьалхагІа дена хьайоагІаш йола уйла хьа хьокхеш безаме тІанІйваьа Президент Ж. Помпиду Французски делегаци.

Французски Республика Президента переговораши беседаш хиннай Л. И. Брежневаца, А. Н. Косыгинаца, Н. В. Подгорныеца.

Цу переговорашка советски агІонгахьара дакъа лаьцад СССР Министрий Совета Председатела заместитела, СССР Министрий Совета Іилмаи техники дешашта йолча Пачхьалкхен комитета Председатела В. А. Кириллина, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра А. А. Громыкос, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитела С. П. Козыреве, Францерча СССР посола В. А. Зорина, СССР МИД коллеге члена А. Г. Ковалева, СССР МИД хапайоазон отдела заведующа Ю. Н. Черникова;

Французски агІонгахьара: кхыча мехкашцарча гІулакхий министра М. Шумана, республика Президента канцелярие Генеральни секретара М. Жобера, кхыча мехкашцарча гІулакхий Министерства Генеральни секретара Э. Альфана, СССР-ерча Францие посола Р. Сейду.

Шинна а мехка юкъерча доттагІала гІуллакхашка хьежаш тешам болчен дег тІарчен хьалашка хилар переговораши беседаш. Цар чулаьцар дуьнен политика а хІаьта нитта Советски Союзан Францена юкъара шин агІорахьара гІулакхаш дІахо дегІанхувлара йоккхий проблемаш а.

* * *

Советски кулгалхошен Французски Республика Президентан хьайовлийтар шоай правительствай политиканна лаьрза йола кертера хІенш. Шинна а правительства лерхІар ерригача пачхьалкхашта юкъе цар идеологи строй мичча тайпара яле а, машаре гІулакхаш цхьана лолиду гІулакхаш дегІакхувлийта а хІаьта нитта дуьнен халкъашта юкъера кхерамзле, массе агІорахьара чІоагІьолта а да.

Цу дакъе Европерча гІулакхашца хьежар советски пачхьалкхен деятелаши Президент Ж. Помпидуи. Цар ма хиннеб белгалдаьккхар цу континенте маьхбовлени маьхбузени мехкий уйла тайп-тайпара обменаш, контакташ бувзамаш дебадаран кІоаргдаран тІеерзадеш йола тенденци. Аьттув болшагІа йолча факторех ца а лоархІаш цар белгалдаьккхар, европейски пачхьалкхенашта юкъерча гІулакхий эволюци хІана экономически, Іилма-технически, культурни гІулакхаш дегІаахарца белгальнна ца Іеш, нитта политически гІулакхаш лертІалахарал тоадарен, хІинзара ерригача европейски пачхьалкхений довзош толхале йоацилга кьовбалдаь тІеэцилга Іалашдара а цу доазоний массане а сий дара а, низаца кхерам гІатусилга а из юкъе бовхкилга ца хилийтара тІадеравдаь хьегача къаца а белгалйоалаш хилар. ХІана аьлча цу агІорахьа цар цхьана кьахьегара мара могарда европейски кхерамзле чулоацаш йола хІанзара проблемаш къоастанра хьаладаийче, тІеча-политически группировкашта Европе екъалга дІадакха йоаш хьийта, Европейски континенте машар Іалашбе.

Цунца дувзадени, йовзаш йолча йиь агІорахьарча соглашенегІа ца Іашагахьарча ... тарра безиткаме йола державаш шоеш хиларах тарра, цар хьанхьайцаду Советски Союзан Германе Федеративни Республикни юкъерча Договора 1970 шера 12 августе кулгаш яздара шоеш раьза хилар, цунах Европера кхоккам кІаьдбаран европейски кхерамзле чІоагІьаран юкъе йоаца лоархІаме декъ а лоархІаш.

Цар хьанхайкаду кІана ши латта юкъе переговораш, белгала аьлча Европера хьал дІахо тоадаран новкъостал дар дукха йиь агІорахьара еш латтІа переговораш аьттоне чакхъяларга доглоадаш шоаш хилар.

АгІонаша лерхІачох, Европера кхоккам кІаьдбаро новкъостал дергдар цу дешаша хьаштдолаш йолча, блокови политика категореша юкъе йоацача ерригача пачхьалкхенашта юкъера гІулакхаш дегІанхувларан дима цхьана леладергдола гІулакхаш оттадаран новкъостал делгах латташ лекхар долаш йола. ЙоагІаш тайпара кийчъяь ерригача Европа юкъара совещани гулъяра. Царна хетачох, цу тайпарча совещане лерхІар Европерча пачхьалкхенашта юкъе вІашши лелдеча гІулакхашка ияь юкъе бовкхарг ца хиларах е юкъе баккхара кхерам гІатусерг ца хиларах.

(Чакхдоалар 2-ча агІо тІа).

Л. И. БРЕЖНЕВ Ж. ПОМПИДУЦА ВІАШАГІКХЕТАР

13 октябре Кремле КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев вІашагІкхийттар Французски Республика Президентаца Жорж Помпидуца. Безаме, доттагІал тІехь хиннача беседе дийцар СССР-ан Францен юкъера доттагІала цхьана леладу гІулакхашта дІахо дегІанхувлара а европейски кхерамзлен массане юкъара машаре чІоагІбара а дешаш.

ФРАНЦЕ ПРЕЗИДЕНТ Ж. ПОМПИДУ МОСКВЕРА ДІАВАХАР

СССР Лаккхехьарча Совета Президиумов Советски правительства чехавах официальни визитгІа цхьаьа кІирвахна вена вай мехка хинна Французски Республика Президент Жорж Помпиду 13 октябре Москвера дІавахар.

(ТАСС).

ФРАНЦУЗСКИ РЕСПУБЛИКА ПРЕЗИДЕНТА СИЙНА

ЙОККХАЧА КРЕМЛЕВСКИ ДВОРЕЦЕ ХИННА ПРИЕМ

СССР Лаккхехьарча Совета Президиумов СССР Правительствав 13 октябре Йоккхача Кремлевски Дворецe прием яр Французски Республика Президента Жорж Помпиду сийна.

ДоттагІал долча пачхьалкхенна керте латтачура цхьана вар кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Морис Шуман, кхыбола французски хьаший.

Советски агІонгахьара приеме бар Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, кхыбола официальни нах.

Хьаьшашта юкъе бар СССР-е аккредитовенни бола дипломатически представительствашта керте латтараш. Прием дІайоладуча юхье Французски Республикан Советски Союзен Пачхьалкхений гимнаш лекхав.

Хьаьшашка къамаьл дир СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне.

СОВЕТСКО-ФРАНЦУЗСКИ ПРОТОКОЛА КУЛГАШ ЯЗДАР

Йоккхача Кремлевски Дворецe 13 октябре кулгаш яздир советско-французски протокола. Цунна кулгаш яздир СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне Французски Республика Президента Жорж Помпидуси.

Кулгаш яздеча хана цига бар Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, кхыбола официальни нах.

Французски агІонгахьара протокола кулгаш яздеча бар кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Морис Шуман, Президента уллувара кхыбола французски официальни нах.

(ТАСС).

ТІАДОАГІАЧА ШЕРА ЧОТАХ

КПСС XXIV съезда оаха кийчдаь къахьегама совгІат ахе шера план цхьоалагІа сентябре кхоачашъяр да, аьлар сога бурувдеттача оборудованена ремонт еча участка кошхагІа йолча мастера А. В. Марчева.

Цо шийгара чхьа дацар ич. Шоаш парте XXIV съезда сийна вахте оттача хана доккхагІа йола социалистически декхараш тІаьнаш участка болалоша ихьобер а болаш аь чІоагІо ер из.

Цо из нитта бІувбеша алараш хамаш е йоагІар. ХІана аьлча хаьнал биь бутт хьалха ахе шера план кхоачашъяр ХІамита ХІама доланадаьа дукха къахьегам дІалоацаргболандаьн.

Участка коллективо 30 августа ахе шера план кхоачашъяь хилара рапорт делча хайра сона чоп. Марчев участка бераша коллектива низ лог уйлеш дика довзаш хилар. Ер участка йолча зеьа завода цехашта участкашта юкъе хьаржача социалистически яхье котало йоахаш хьайоагІа из участок. Эттара кьалхарчарна «Коммунистически къахьегама участок» яхе сийлен цІи елар цунна. Хоаш ма дий из еле цІи аккхара дийа къахьегарел ссогІа кхы мел дола гІулакхаш а нитта дика лела дезалта. ДикагІарех хила ца хиньчар, хІена а тІехьа цу шеро сийлахле лоаттадеш хьайоагІа берт болаш коллектив.

Сийлахь йоккхачо Октябрьски социалистически революце 50 шу дузача хана дикка къахьегама толамаш дахарах «Октябра 50 шу» яха сийлен цІи елар бурувдеттача оборудованена ремонт еча участкана. Укх шере а массехказа завода карара кара тела Ше байрахх хьонлахьа цунна. Участка коллективо уж лелхара хьокхамаш захара баьцан малаІа дола – тем? Из ха хала хьай. Цеха администраце, партийни, профсоюзни организацеша вІашш барта болаш дика вІашгІехьбаьккхан лелабу кхетамен производственни болх, йоагІал йола йоакхо ю социалистически хьалем къахьегама дисциплине. Араяьнача продукце хинал лакха а хулийташ даим производственни задани кхоачашъяра дешаш хьалкарча ялие уйттаду. Коллектива барта хилар, из «Ца! — массанена тІехьа, массава а цхьаьнена тІехьа» яхача коммунистически принципах къахьегам хилар а тха толамий дара, йоах участка партийни организаци секретара В. И. Панченкос.

Участка коллективо болх шишза бу хьожаш чакхбаьлар со. Эттара хьалха але дог доагІа почмеченига сийрда, цІена йола. Цига товно, вечта аьча капитальни ремонт ю буровой лебедкашта, роторашта, вертлюгашта. Из болх беш я И. Ф. Грачева кулгалду коммунистически къахьегама цІи долаш бригада. Цо кийчъяь продукци вай республике кеттел, Дагестане, Ставрополе, хьыгазьа а дика могаш. Шийна гІулакха бокьонца вола говзанча дика организатори ва воа. Грачев. Цудукха дика лел цун бригада гІулакхаш. 30 шерал совгІа ха а ло республика мехкдаьтта промышленносте къахьега.

Заводе хьалхарчарна шийна цхьаненна йоагІа яха шера план кхоачашъяь во воaна из. Дика производственника хиннa ца Іеш нитта дика общественник а йа воа. Грачев. Ше болх беча цехе а завода а профсоюза комитета членалла кергаш дьаьна из. В. И. Ленина юбилейна накъьдоагІаш дика къахьегарах «За доблестный труд» яха медаль а лун районни сийлен Доска тІа хьаллетар воа. Грачева сурт.

Шийна новкъоста хьоакьагІа вол. гІа бригада слесарь И. А. Сигаева а. Дукха ха я во шийна цхьаннена йоагІа ахе шера план кхоачашъяь. Шийх доккхал дайташ къахьегаш хьайоагІа слесарь В. И. Глухов керта латта коммунистически къахьегама цІи лелаю бригада. Цу бригада капитальни ремонт ю турбобураша, УВ—3, УВ—4 яхача дескашта шолха компенсатораш кийчъю. Тхьаь цхьоалагІа шу да воа Глухова заводе болх бу. Цу кхьа йоккха опыт Іоаьй, бокьонца вола говзанча хинна дІаэттав из. Творчески а дика а къахьег воа Глухова. Шийна новкъостаца Ю. А. Галустянеца цхьаьн цо кийчъяь рационализаторски предложени балха мальсаьхьарах пачхьалкхенна 1 эзар сом кходе бил хилар. «За доблестный труд» яха Ленински Юбилейни медалаш еннай новкъосташта Глухова, Галустяна.

Ерригаш 40 сог за бурувдеттача оборудованена ремонт еча участке. Царех моллагІча ударно къахьег. Цудукха карагІдаьнна барт болча коллективана ше хена доши сийлена кхоачаш а деш ханал 4 бутт хьалха 30 августа ахе шера задани кхоачашъе. Маьз уж темпаш лох ца йолийташ къахьегам накъьабоагІа участка болхлой дахкарча парте XXIV съезда.

Л. ХАЖИЕВ,

Грозненски ремонтно-механически завода профсоюза комитета председатель.

План кхоачашъяьй

Комсий дика хьуньаьи чуийца боалаш ялтт хІана республика комсаш лелараш.

12 октябрь тІаккхачаш республика боахамаша планагІа йоахе лаьрхІар 80 эзар тонн йолча, пачхьалкхен мах беча предприятешна, заводашка 85 эзар тонн комсаш дІанхачийтай. Республика боахамаша совхк кхоачарца нийсйеча 1,4-аза дукхагІа я уж.

Планал шозза дукхагІа комсаш ехкай Даьхенга Шелковской района колхозаша, 7,3 эзар тонн комсаш дІачуеннай цар чхьагІар доахкахача пункташа.

Дикка тІехкоачашьяьй комсаш йохкара лаьи Гудермеса, Надтеречни, Наурски районаша. Шоай дерригa хьинар тІедахийта комсаш сихагІа чуийца яха, шоаш тІанийца декхар хьоал хьалха кхоачаш лаьрхІад республика комсаш лелача боахамий коллективаша.

ТОЛАМАШ СОВДОАХАШ

Гудермесски районе тІехдина хьоккхамаш дьхьаьд «Октябра 40 шу» яхача колхоза къахьегамхоша.

Лаккха кІи хьуникьам кхебир колхозахоша укх шера. Дерригa а гурахь дуь кІа ухказа кхеньхьар 1200 гектара тІа. ХІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 31,5 центнер кІа даьлар.

Эттара лаккхара кІи хьуникьам кхебир № 4 йолча Х. Алиева кулгалдеча бригада кхаш лелаерашa. ХІара гектара тІара чудахьа берхат 35,7 центнераrа кхачалца алсамдаьккхад цар. ХІаьта цхьий декхача 240 гектарах хІаране тІара 46,4 центнер кІа чуяц. Йа районе эттара лаккхагІа бола хьоккхам ба.

Дика къахьийтар механизатораша: Рашидов Ширване, Сулейманов Рашидбека, Магомедов Хьуцаде, полниальщикаша Дозоров Нурле, Пашаев Ахьмади, нитта кхыбараша.

Дика хьоккхамаш дахьаз колхоза гадуарга кхегерашa а. Даьтта доаха гачарш ухказа дІадийнадар 1100 гектара тІа. Из культура дикагІа хьуникьараш Биьлагіча бригада кхаш леладераш ба. План 10,6 центнер йолча 12,8 центнер чуйнар.

Укх денешка механизатораш чуайнна дутех шекара свекла чуадаш ба, хІаьта хьавкІаш чуийна баьнна6.

Дет гІоадоахкхаш да И. Дудуева кулгалдеча бригадера кхьача ховнаш. Йоа. Гайханова звенопарча комбайнераша дІара гектара тІара 60 центнер дугарьд.

ХІанзе 30 гектара тІара дуга хьекха даьнна.

Шекара свекла 200 гектара тІа йийнаяр боахаме. ХІара гектара тІара 250 центнер йоал. ХІаьта Б. Шихмурзаевен М. Дибраиловен звеной хьоккхам хІара гектара тІара 27—28 тонн ба. 10 октябре боахама ерригача бригадашка хьавкІаш чуйнца баьлар. 35 центнер фуаьльца «Одесская-10» яхача фух хьавкІаш чуйнар йиьлагІча бригада механизатораша. Низ кхе да беш къахьийтар хьавкІаш кхеераша йов. Товалнева, Мовсарова, Пашаева, нитта кхыча механизатораша.

Укх шера кхебаь хьуникьам чуйнаше а механизатораша уйла ю хургйолча хьуникьама. ХІана механизатораштта хьалхашка оттадаь декхар — дика кийчдаьча 2000 гектар даьтта ший хьнахьа алат дІалер. ХІанзе цар из дІадийнад 1600 гектара тІа. ХІаьта из болх дикагІа вІаштІехьбаьккхача кхоалагІча бригада тахан 800 гектара тІа кІа дІадийнад.

Пятилетка тІехьарча шера задани кхоачашьяра шоай низ, хьинар кхо ца деш къахьега лерхІ боахама къахьегамхошь бисача шин беттен ах беттен.

В. АСТАХОВ.

СУХАЛБЕ, КХАШ ЛЕЛАДЕРАШ

Чуйнна хьавкІаш чуаш ба укх денешка республика механизатораш. Ерригача республике дІайийнача 83 эзар гектар хьавкІех хІана чуаш йисараш 17 эзар гектар я. Из культура чуйна боалаш латт Ачхой-Мартана, Гудермеса, Грозненски, Наурски, Шелковской районий боахамий къахьегамхой. Цхьабакъда кхы а чуаш дукха хьавкІаш я МалгІабика, Назрани, Сунженски, Урус-Мартана, Шаьла районий боахамашка.

Дерригa дІадийначох ах чуийца дьнкк республике дуга. ХІаьта Шелковской района механизаторашa ияь дакъах ши декъа чуйнад из. Цхьабакъда Гудермеса района «Степной» совхозе из культура 45 процент мара чуйнаш ян.

Ерригех 58 процент кхай тІара чуийцай свекла. Вакъда цхьаболча боахамий темпаш дукха лаьдаргІа я. Кхьачарел сихагІа чуаш шекара свекла Ачхой-Мартана, Гудермеса районий боахамаша. Але дезаш да из культура чуийна аккхара Шаьла, Урус-Мартана боахамаш тІехьадусала.

Хоаш да, гурахь дуь ялат дІадера хІана латтараш тІехьара дешош долга. Грозненски, Надтеречни, Наурски, Ножай-Юрта, Ведана районий боахамий къахьегамхоша 80 процент лаьтта гурахь дуь ялат дІадийна баьннаб. Лелара лелабу из болх Назрани, Урус-Мартана, Сунженски районa боахамаша. Шоаш лаьрхІачох ах кхай тІа а дІадийнадац цу боахамаша ялат.

Эбь кийчъяра балхаш республике дика лел ала йиш яц. ДикагІа чакхбоаких яа болх Гудермеса района механизатораша. БархІ бІаь гектар анха баьнна6 уж укх денощка.

Укх шера 12 октябрь тІаккхачаш республика гурахь дуь ялат дІадерах йола сводка

План проценташа	
Ачхой-Мартана	53
Ведана	83
Грозненски	79
Гудермеса	73
МалгІабика	51
Надтеречни	91
Назрани	25
Наурски	83
Ножай-Юрта	80
Советски	43
Сунженски	23
Урус-Мартана	47
Шаьла	53
Шелковской	56
г. Грозный	55
Ерригa	61
13-X—69 шера хиннар	61
Юрта боахама Министерства колхозашкеи совхозашкеи	65
«Скотопром» совхозашка	52
«Грозвино» объединене	97
«Консервплодоовощ» объединене	60

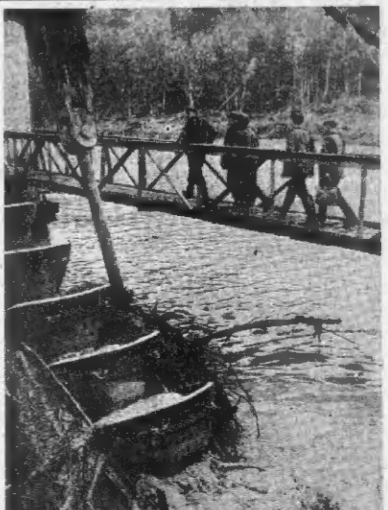

КЕМЕРОВСКИ ОБЛАСТЬ. «Запсибзолото» яхача комбинате Саламрски прииск — СибарегІа дикагІъерех цаІ. Дукха кубометраш лаьтта доикха дІахзара драгаш, экскаватораш, бульдозераш, самосвалаш хьхай дошуа доихкарашта новкъостала. Цу дикача металлах совнагІа, прииско тел дотуеи мехкарча дукхача химически предприятешка кхуьйташ бола баритови концентрати.

План хана хьалха кхоачашъяр дукхъа лелаеча социалистически яхье хьалхара моттиг а приисэ коллективага ерригача «Запсибзолото» яхача комбинате. Валютни металл даккхара шера задани 5 декабрь хьатІоттадехьа кхоачашъе хьина декхар тІайийцад саламрски дошуа доикхараша.

СУРТА ТІА: къахьегама смене йода Н. И. Руденко бригада. Кхо эзар километрага кхаччалца лаьтта дуь драга коллективо сменагІа, планагІа дилла дезача пхи эзар кубометрана моттел.

А. Кузмина сурт.

ТАСС фотохроника.

СОВЕТСКО-ФРАНЦУЗСКИ ДЕКЛАРАЦИ

(Йистедоалар. Доллалур 1-чу агIо тIа).

доош луш а пачхьалкхе шиий территоре бIарччала, цар чурча гIуллакхашта юкъе ца гIертара, эрригга пачхьалкхенаш цхьатара бокъонаш йолаш кхычарех тийша хIама доцуш хилара принцип сий деш лардеш а кхула декхарий система хьаяр наькъаца европейски хкерамзле чIоагIъелга хила деза.

ОагIонаша хьакхайкаду эрригача Европа юкъерча совещание хьакъехьара предложени шоаш хьалхоаеш хилар, цкъа дIа дargдоацаш доархI, из толаме чаккхйоаккхилга Iалашде дезаш хилар терка а деш, шин оагIорахьарча контактийн наькъаца санна, иштта — тар ма лу сихагIа — дукхача оагIорахьарча доаззонашка а хьинарен массе оагIорахьарен кийчой болх бе болабедла. Уж кийча а шоашка доагIача дакъа, цу тайпара совещании кийчъяра къахьегача юкъе шоай дакъа лаца.

Советски кулгалхойн Президент Ж. Помпидун дог тийша ба, Европерча гIуллакхашта толаме эволюци яра юкъе шоай оагIорахьара йоагIаш йола инициативаш тойтара наькъаца санна, иштта шоаш цхьана лелалеча гIуллакхашца а хоадамбоалаш дола дакъа лаца могаргдолаш Советски Союзи Францини хиларах. Европейски проблемаех лаьца еш йола советско-французски консультацеш пайдане хилар кхета а деш, цар барт вIаштIехьбаьинаб уж дегIаккхувларен кIоаргъярей хьакъехьа.

ОагIонаша раьза хинна белгалдоаккх Гаргарча Малхбоалере лов сопадара хьийга къа. Цар хьакхайкаду, укх эггара гаргагIча хана конструктивни хьисапе, 1967 шера 22 ноябрерча Кхерамъален Совета резолюце ларда тIа латтеи дIалийца эррига территореш Израила мукъавлийтарах санна, иштта цу дешана хьашт долаш долча мехкех хIаране цу районерча дерригача мехкий суверенитет, политически кортамукъале, территориальни бIарччал къоабалъяь тIаэцарах а йола положенеш чулоацаш бола нийсхоли чIоагIеи машар оттабара хьакъехьарча соглашенега кхоачаверговлаш йола обсуждене ООН-а Генеральни секретара къаьсттача викала посолага Ярригага гIолла дIайолалургйолгах шоаш дог тийша хилар.

ОагIонашта хетачох, Кхерамъален Совета массаэрча иштта чIоаз шоай консультацеш чIоагIъе еза йоагIаш йола рекомендацеш Ярринга кийча а яь, цул массе толам баккхара новкъостал дар дукха.

ОагIонаша хала а хеташ белгалдаьккхар, дукха ха йоаццаш дунен кхыча районашка машаргахьеи кхоькам кIаьдбаргахьеи дикка прогресс гуш йолча хана Индокитае хIаьа тIом кхыча мехкий интервенции латташ хилар. ДIаюха дагабовларо бакъдир цига машар оттабергбола дош къоастадара хьакъехьа цар позицеш шоайла чIоагIа гарга хилар. Цар барт вIаштIехьбаьккхар цу районерча хиткъаьщта 1954 а 1962 а шерашкарча Женевски соглашеней ларда тIа шоай кхета шоашка, кхыча мехкашкахьара цхьаннa тайпара юкъе гIертилга доацаш шоаш цоал дара торонаш Iалашьергйолаш йола переговораш цу дешаца хьашт долаш йолча эррига пачхьалкхенашта юкъе дIайолаяра новкъостал дар дукха дIахо а къахьега.

ОагIонаша белгалдаьккхар герз дIадаккхара проблема СССР-ои Францеи бен бола боккха лоархIам. Ядерни герз дIадаккхара къаьстта лоархIам а бе, цар бакъдир ядерни герз долаш йола сийлахь йоккха державаш цу дакъе герз дIадаккхара дешаш дуецара гулъяла езаш хиларах шоаш цхьатарра дог тийша хилар. Цар бакъдир химически бактериологически герз дехкара хьакъехьа шоашта хетараш цхьатара хилар, хIаьта иштта белгалдаьккхар фордийн океаний бухех тIема гIуллакхашта пайда эцар адамлениа кхераме хургхилар а.

ООН-вIашагIъелла 25 шу дизарца дувзадена Советски Союзи Францеи, ВIашагIкхийттача Къамий Организаце Устава лерхIараштеи цуи принципаштеи шоаш тIехьа хилар бакъ а деш, бокъонца лаьрхIа я шоай эррига торонех а хIаьта иштта ООН-а торонех а хIанзарен тIадоагIеи ноахалаш тIема эуламашта кIалхарлакара новкъостал дар дукха пайда эца.

Советски Союзои Францеи хьакхайкаду, ВIашагIкхийттача Къамий Организаце эффективность, из дунен халкъашта юкъерча машарен кхерамзлеии инструмент а лоархIаш, цун Устав тешаме кхоачашдара а цун универсальности шин оагIоно экономически социальни дегIаахарай сага бокъонаши кертера паргIатонаши лоравран болча пайданна ООН-а гIуллакхашка хьинаре цхьана къахьегилгеи Iалашдара а ларда тIа лакхъяра хьинаре новкъостал де гIерташ шоаш хилар.

* * *

СССР-аи Францеи юкъерча гIуллакхий тайп-тайпарча аспекташка хьожаш советски кулгалхошеи Президента Ж. Помпидуи белгалдаьккхар шин мехка правительствашa царна юкъера вIаши леладу гIуллакхаш чIоагIдар боккха лоархIам болаш хилар.

Цар дагадоахийтар 1966 шера инарала де Голла Советски Союзе нъа визитеи хIаьта Советски Союзеи Францеи юкъера вIаши леладу гIуллакхаш а барт а дегIабоалабарах тIайпача решенеш боккха лоархIам хилар. 1966 шера деаз СССР-еи Францеи шин мехка кулгалхоишта юкъера контакташ политически консультацеш шеръелар. вIаши дагабуалилга дикка дегIадар бахьан долаш, шоаш пайдане хилар практике лъахьекха экономика, техника, Iилма дакъера вIаши леладу гIуллакхаш дикагIа леладар бахьан долаш, царна лаьрхIа йина йола хадданза болх бу органаш а йоахкаш, тIема лиегIа вIаши визиташ яр, культурни бувзамаш шерра дегIадаххар бахьан долаш тIайийца решени результативность болаш хилар белгалдаьккхар цар.

Цар вIаши леладу гIуллакхаш организационни наькъаца вIаштIехьа а доахаш шин мехка правительствашa цар отношенеш хадданза тоае шоаш дага хилар дIахьехалга дага а доаийташ, советски кулгалхошеи Президента Ж. Помпидуи хьакхайкадир тIехьа тIайоагIача хана а советскии французскии халкъашта юкъара дагадоахкашеи шинна а мехка хадданза долча хьашташеи махкаре йола вIаши гаргабаьтара лини дIахо яхьа шоаш чIоагIо я хилар.

Шин мехка юкъера тешам чIоагIбе а машарай дунен халкъашта юкъерча кхерамзлена болча пайдане цизаш вIашагIтоха а чIоагIо а яь, советски кулгалхошеи Президента Ж. Помпидуи белгалдаьккхар шаккхе а правительство дунен халкъашта юкъерча политика кертерча проблемай хьакъехьа консультацеш яь хилар. 1966 шера 30 июне яьча советско-французски декларацеги кхыча, тIехьагIа тIайийцача советско-французски документашкеи хьежжа, цар лаьрхIар уж консультацеш кхы а хадданзеш цизаш хилийта.

Торговлеи вIаши леладеча экономически гIуллакхийн хьакъехьара шин оагIорахьара советско-французски отношенеш карагIъяьинача результаташкеи тIехьа тIайоагIача хана гучаюргйолча торговлашкеи хьежжа йийцар. ОагIонаша раьза хинна белгалдаьккхар шинна а мехка хьашташех де гIертарашеи чаьккхара йола уж отношенеш хадданза дегIайоагIаш хилар.

Дагабовларо йиш хилийтар карагIаьинначун итог е 1964 шера 30 октябре дукхача ханара торгови соглашени яьчули 1966 шера 30 июнерча советско-французски декларацена кулгаш яьлаьчули тIехьагIа СССР-аи Францеи юкъера товарооборот шоззе ахаллеи даккхенний, арахьарча торговле гIуллакхаш леладеча советскии французскии министерствашта юкъера, хIаьта иштта гIуллакхаш леладеча нахая специалисташтеи юкъера контакташ дукхагIа хилар, цар шинна а мехка экономика бехктоккхамерча дентелашка йиш хилийтар вIаши дикагIа бовза а болх дикагIа вIаштIехьбаккха а. Къаьстта белгалдаьккха тоаламаш дукхар, масала, автомобилий ер, химически, мехкдаьтта чаккхаха, газови промышленность, станокаш ер, кемаш яр санна долча промышленноста дукхачa доакъоша. ОагIонаша иштта раьза хинна белгалдаьккхар СЕКАМ яхача цхьаьна йолча системе ларда тIа бое болча телевидене дакъе вIаши леладеча гIуллакхашка дIахо а прогресс хинна хилар.

ВIаши дагабовларо иштта йиш хилийтар 1970—1974 шерашка йолча хана лаьрхIача, СССР-аи Францеи юкъера товарооборот цу хана чухь шозза дукхагIа лакхъе гIерташ шаккхе а правительство яхаш дувцача 1969 шера 26 маерча кердача дукхача ханарча соглашене тIа де белгалдаьхараш чIоагIде. Шинна а оагIоно чIоагIдир вIаши поставкаш дукхагIа лакхъяра хьашт лаккдара, къаьстта аьлча, Франце дукхагIа советски товараш, къаьстта машинаш, оборудованеш, кхыйола промышленни изделеш. хIаьта иштта бецала товараш дахьийтара тIадерзадаь дола гIуллакхаш дIахо а дегIадоаладиза дергдоацаш хилар.

Шинна а оагIоно соцадир дикка доккхача бовраший, дукхача ханара контракташ, къаьстта аьлча, лаьттагIара минеральни рузкъаш доахка керда моттигаш кароерзаярна ювзаенна йола контракташ. хIаьта иштта ярех, хургъяр шин мехка юкъера вIаши гIуллакхаш леладарах а оттаелга.

Раьза а хинна белгалдаьккхар СССР-аи Францеи вIаши юкъера промышленни гIуллакхий цхьайола лоархIамера проекташ кхоачашъярах йола соглашенеши контракташ. оттаяр, хIаьта иштта цу тайпарча кердача сектай хьакъехьара, къаьстта аьлча, Франце металлургически комбинат хьалъяра юкъе советски организацешa дакъалоацаргхиларах йола переговораш дика чакхъяргхиларах тешам бенна а дийцар. ОагIонаш раьза хилар шоай масштабаша цхьайолча моттигашка Европа массехк мехко вIаши гIуллакхаш леладелга дIадехаргдола кхыйоли йоккхий промышленни проекташ кхоачашъяра, къаьстта аьлча, керда завод хьалъяр а долаш, СССР-е мухь кхухьа автомобилаш дукхагIа арадецара программага хьежжа советско-французски вIаши леладу гIуллакхаш вIаши пайдане долча хьалашка дIахо дегIадоаладара. хIаьта иштта вIаши товараш дохьийтаргдолаш шин мехка фирмашта юкъе дукхача ханара контракташ оттаяра новкъостал дергдолаш.

Дикхача дакъе дика результаташ яхара новкъостал дир шинна оагIорахьа вIаши гIуллакхаш леладе гIерташ хиларо, хIаьта иштта уж цхьана ду гIуллакхаш дIахо дегIадоаладарах вIаштIехьлахарах йолча 1966 шера йиллача массаза болх беча советско-французски шинча комиссе а. Шаккхе а оагIув раьза я экономика, техника, Iилма дакъе йоагIача толамерча опыта.

Укх шера 8 сентябре 11-ча сентябрега кхачалца хIанача хана Париже хиннача массаза болх беш йолча йиначa советско-французски комиссе V-ча сессе кхы а тешал дир вIаши леладу торгово-экономически Iилма-техникий гIуллакхаш дегIадоаладе шинна а оагIои безам хилара, цу доакъошка керда толамаш дакъа хиларца белгал я хьлар из.

ХIанзарча дунен тIа бадача наькъа, хьал цар бахара кьалаш тоадар, бIарча хьенйийча общество сагти дегIаахар хадданза дегIаухаши тIа-тIа дукхагIа чоалхане ювлаши йолча Iилма-технически знанеех пайда эцаш мара Iалашде йиш йоацилга кхета а деш, шинна а оагIоно белгалдаьккхар Iилман техникаи дакъе дукхача оагIонийн шин оагIона ларда тIа дунен халкъашта юкъе вIаши гIуллакхаш леладелга нахара лоархIам болаш хилар.

Боккъаллар аьлча, сихха, къоастае еза дукха йола проблемаш. масала, гонахьара Iалам бIех ца долийташ лорадар, къаьст-къаьстача пачхьалкхенаша къоастаечара йоал, цудухьа уж йоккхий хиларо дIадех техникаи знанеехи цхьана пайда эцара, ларда тIа хIаьта иштта тохкамхоштеи Iилма группаштеи юкъе къахьегам бекъара ларда тIа цхьа барт болаш гIуллакхаш дар.

Цунца дувзаденна, пайдане хилар цу лакхехь белгалдаьккхача, 1966 шера 30 июне оттаьча соглашене хьаьнча механизмо йиш хилийтар Iилман техники дакъе дIахо, хьош дола а дегIадоагIаргдола а бехктоккхамерча учрежденешта юкъера. къаьстта аьлча, цу соглашенех хьаьнча органашка гIолла, хIаьта иштта шинна а правительства тIайийцача программашкеи цар чIоагIъьяча лаьрххIа йолча соглашенешкеи хьежжа Iилмахоштеи Iилма организацештеи юкъера шин оагIорахьара вIаши леладу гIуллакхаш дIадолале а дIахо дахьа а. ТIатIа дукхагIа знаней доакъош чулоацаш вIаши дагадовларо йиш хилийтар цхьадолча доакъошка дикка толамаш дахи: цу хьакъехьа дика хьокхам бе йоаккхий энергей физика дакъе вIаши гIуллакхаш даро Серпухове французски пузырькови камерах пайда а эцаш ускорителе хIанз балхий шерра программа кхоачашъяь хилар.

Иштта вIаши леладу гIуллакхаш шерра даржар белгалдоаккхаш. оагIонаши юха а чIоагIдир тIайийца [illegible] даха [illegible] оагIув раьза хилар, [illegible] дегIаахара [illegible] дерадахь, цун результативность лакх а [illegible] фундаментальни прикладной тохкамий кертерча доакъошка вIаши дага [illegible] дувлаш. [illegible] дувзаденна оагIонаша раьза [illegible] дукха [illegible] Парижа хиначa иначa советско-французски комиссе тIехьарча сессе яь выводаш. Цар шоаш кийча да аьлар комиссе белгалъяьха программаш ламогга хьаллаш. хIаьта иштта дунен халкъашта юкъера Iилма-технически вIаши леладу гIуллакхаш дукхача оагIоний порядкагIа практически кхоачашде лерхIа программаш а.

ОагIонаша иштта кIоагIа кийча хилар хьагайтар Советски Союзеи Францеи юкъера культурни гIуллакхаш дIахо а дегIадоаладе. Цу дакъе карагIдаьнна хIамаш раьза хинна белгала а дакъа уж раьза хилар образоване, просвещене, искусства, радио, телевиденe, кино, спорта, хувцаший кхыча формаш дакъе вIаши леладу гIуллакхаш кIоаргдара эша торонаш леха, эрсий мотт Франце, французски — СССР-е Iомабара къаьстта теркам тIа а бохийташ.

ОагIонаша барт бир касталашка Марселе СССР Генеральни консульствои Ленинграде Франце Генеральни консульствои хьаелдаргйолаш.

Президента Ж. Помпидус дагадоийтар Л. И. Брежнева, А. Н. Косыгина, Н. В. Подгорнена шоаш официальни визитах Франце бахка хьийха хилар. Советски визит 1971 шера кургйолаш барт бир.

Советски Союзе Президента Ж. Помпидуна безаме даьча хьоашалю, переговораши беседаши дегчура а кIоаргга а характер йолаш хиларо кхы а тешал дир советскии французскии халкъашта юкъерча традиционни доттагIала а цар правительствай вIаши бола лоIам шинна мехка юкъера гIуллакхаш хадданза дегIадоаладара шоай низаш тIадахийта лоIам болаш хилара а. Цу тайпара, Французски Республика Президент СССР-е вена хилар шин правительства белгалбаьккхачеи тIехьа тIайоагIача хана а шоаш дIахьалхадаьккха чIоагIа лерхIамеи новкъе нерла а лоархIаме а этап а, доагIача тайпара Советски Союзеи Францеи юкъерча доттагIалеи гIуллакхий лакха бовран чIоагIбе а лерхIаш. Из юкъара лаьрхIар чIоагI а деш, оагIонаша аьлар, СССР-аи Францеи юкъера барти вIаши леладу гIуллакхаши дегIадоалалар эррига европейски пачхьалкхенийн хьашташа машхара а да, дерригача дунен тIа машар чIоагIбара гIуллакха юкъе лоаца пайдане дакъа а да.

Москва, 1970 ш., 13 октябрь.

НАХА КХЕТАМ ТЕЛАР

Дика вIаштIехьъяьккха, идейни-теоретически боарам лакха болаш чакхъяьлар пропагандист М. Ибрагимов волча Гвардейски школа семинарски группа эггара хьалхара заняти. Из республика пропагандистий хьалхарча съезда делегат хилар.

Надтеречни районе дика вовзаш лоархIаши ва коммунист Мерга Ибрагимович Ибрагимов — Гвардейски юкъерча школа директор. Пропагандистски болх бе волавелар из ВЛКСМ Надтеречни райкома инструктор волча хана. Из боля къаьстта дикагIа бе волавелар из педагогически институт чаккхъяьккхачул тIехьагIа. 7 шу даьннад цу хана дена. Дукха хIамаш хувцаденнад, школа чIоагIъеннай, хьахиннай ший кадраш, бахача наькъа культура лаккхъеннай, цхьабакъда хувцалуш яц М. Ибрагимова дешиэ: «Нах Iомабе, ше а Iомале». Пропагандист цIенхаштта кийчлу заняташка. ДIадахача шера Ибрагимова хьалхле лелийир шоллагIча шера дешара Iилман коммунизма школа.

Из шу къаьстта берхате хилар пропагандиста. Цунах тамаш е а агIац, хIана аьлча беррига мехка болабелар В. И. Ленин ваь 100 шу дизара мабоагIтIара новкъабахара болам. Цудухьа Ибрагимова дукхагIа теркам тIабохийтар Ленина йоазош Iомадара. Заняташка дика доашхаш дийцар «Пачхьалкхеи революци», «Советски Iаьдала аргIанара дехараш» яха бахьча йоазош.

Эррисоюзни субботник тIакхоачача хана пропагандиста Ибрагимова семинаре деша багIараша дика доашхаш дийцир «Сийлахь йоккха почина», «Миштa вIаштIехьйоаккхаргьа яхьа» яха Ленина балхаш.

МоллагIа яле а но ше хьехаш йола материал юртарча, районерча наьха вахарца ювз. Цудухьа дешабагIараша дика кхетаеши цар дег чу юкъаши хул цун беседа.

Ший специальностах химик-биолог волча пропагандиста дукха теркам тIабохийт наха атеистически кхетам бIлара. Балха тIехь цо пайда эц технически средствах — кинох, фильмоскопех, магнитофонах, Ленина къамаьлаш тIадолча пластинкех.

Дукха ха йоаццаш пропагандиста йир «Даьла воацаш никъ шерагIа ба» яха заняти. Из заняти яр юрта клубе. Заняте дукха бахъдар юрта баха нах. Дукха, дика тешаргволаш масалаш а доаладеш пропагандиста дIабовлийтар ислама реакционни чулоацам. Цхьадола масалаш а доаладеш, пропагандиста дIабовлийтар буссалба дин гIуллакхаш леладарах деша дагIача бераштa хулаш йола Iоткъам. Заняте къамаьлаш дир дешабагIарех цхьабараша.

Заняташка йоккха моттиг дIалоац юртарча кагирхошта коммунистически нравственность дIайовлийтаро. Укхаза пайда эц тайп-тайпарча газетий материалех, журналех, брошюрех, кинофильмех, художественни книжкех. Деша багIараша хьалхашка къамаьлаш ду «Гвардейский» совхоза производстве хьалхалаттараша. Доккха къамаьл хилар социалистически общества коммунистически мировоззрене дош дувцаш. Пропагандиста дийцар коммунистически мировоззрени ца хилча гIалаташ дувлаш, мораль толхаеш моттигаш нийслуш хиларах.

Ибрагимовна дика караерзае хов аудитори. Цун заняташка дешабагIараша дика дакъа лоац. Дукхаза а нийслуш да цхьанне аьлча хаттара дешабагIараша шоаш жоп луш.

Ибрагимова дув дешабагIарай кхетам мел лакхлу, цар идейни боарамга хьежжа шоаш эргйолаш заданеш тел царна.

Дукхача шерашка политически дешара системе дика болх барах КПСС Нохч-ГIалгIай обкома Сийлен грамота еннай Ибрагимовна.

Р. МУРТАЕВ,
КПСС Надтеречни райкома пропаганди агитацеи отдела заведующи.

ПхелагIа шу да Качура Римма Евгеньевна швейно-производственни объединене № 1 йолча цеха политинформатор йола. Шеяшта дукха езаенна цун беседаш. Уж массаза а чулоацам болаш, теркам тIаозаш хул.

Шийна енна общественни поручени доккхал а деш лелаю Риммас.

— Аз сайна а боккха пайда ийцаб сай поручених, — йоах Риммас — лоархIамерча событешта кIоаргга анализ е, уйла е Iомаеннай со.

Наха знанеш телаш йола саг ше а йоккха эрудици йолаш, дийша саг хила еза. Риммас институт яьккхай, хIаьта хIанз КПСС Грознески горкома марксизма-ленинизма сайрийнарча университете деша эгIа я.

Сурта тIа: политинформатор Качура Римма.

И. Панева сурт.

МАШИННАЬКЪАХОЙ БАГIА УКХАЗА ДЕША

Орджоникидзевски машиннаькъа техникума сайрийнара филиал я Грозне. Дийнахь а сарахьа а шин сменагIа укхаза деша ух студенташ. Уж деша ух техникий дипломаш а ийца цу дешара заведенера арабовлар дукха.

7 шу да из техникум йола. Укх тIеххьарча шерашка 200 совгIа техник кийчваьа цо тепловозий, вагоний, эксплуатационни боахама.

Техникума директора Михаил Маркович Шафермана дувц тхона из дешара заведени хьа яишта хиннай, из толаме йисте хьйи яьккхай, дипломаш хьаи ийцад.

Цунца цхьана кабинеташка гIолла чакхIоал тхо. Уж кийчъяь гойтара шособешна моттел, делаш йолча моделашца а. Уж я обществоведене, техника, механикаи черченеи, математика а физика а кабинеташ, электрооборудованеи кхыча мехкий меттайи кабинеташ.

Лелаш йолча моделашта дIатIаотт тхо. Царех цаI я «ТЭ-3» яхача марках йолча тепловоза высоковольтни камера. Дипломни болх а лаьрхIа из хьалйи техникум яьккха баьнача ий. Челидзе, Шатрюхопа, Лапшина.

ХIанз техникуме дешаш 300 гаргга саг ва.

ДIадахача дешара шера техникум йистеьккхай 60 саго. Цар массане а дика защита яьй дипломашта, квалифицированни доказнчаш кхаьчаб машиннаькъа транспортага.

С. ВОРОНИН.

КЪАХЬЕГАМ — IИЛМАН ЛАРДА ТIА

Парте XXIII-ча съезо белгалдаьккхад халкъа боахам дегIабоалабеча къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхар боккхача лоархIаме хилар. Цу хьакъе дикка балхам даьа «Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управлене.

Къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара деша 13 творчески бригада вIашагIъеллар управлене. Цу бригадаша балха моттигашкара хьалаш а къахьегам а тешка анализ е, къахьегама опсарле лаккхъяра, производства экономика айяра, къахьегачарна Iаткъаш дола хIамаш дIа а доалхаш производства культурен эстетикен тоаяра де деларий план оттаю. Цу планаша белгалду НОТ балха юкъехьош продукцега дIабода мах чухьнахьа баккхара наькъаш, гучайоах чура торонаш, балха новкъарле ю кхоачамбоацараш.

Творчески бригадаша оттаьча планашка хьожаш, цар анализ еш я НОТ лабораторе. Къахьегам Iилман ларда тIа боаккхача къоастаде, тахка, Iомаде дезаш дукха дешаш хул технически а организационни а дакъе. Уж производства къаьсттача цхьан службага, участкага, отделага къоастаде низ кхоачаргбоацаш а, хул, вIаша аьлча цхьайола производство шоллагIчунца ювзалуш хиларца. Цудухьа лабораторе къаьстта йолча балха моттигий, къахьегама хьалий, производства торонийн кIоаргга инженерно-технически анализ а йийя, кийчъяь НОТ балха юкъейоаллара рекомендацеш.

Цу рекомендацеша теркалду къахьегама опсарле, производства экономика, бола Iилман ларда тIа дIаоттайича баргбола пайда, кхьдар. НОТ-а лабораторе еннача предложенегIа мероприятеш чакхъяхар бахьан долаш укх шера «Малгобекнефть» НПУ гIишлон-монтажни управлене кхоале лерхI 114 эзар сом гаргга ахча, электромеханически цехо — 24 эзар сом, транспортни контора — 42,5 эзар сом, кIоарга бурув деттача контора машино-прокатни цехо — 10,7 эзар сом. НОТ балха юкъеяхьарах «Малгобекнефть» НПУ хIанзалехьа баьнна пайда 170 эзар сом да. Бакъда, из цифра кхы тIех хила мегар цхьанцаболча производства кулгалхоша шоай участкашкара къахьегам Iилман ларда тIа баккхара цIенхаштта а е йоагIа а йоахха аьлаее. Из дий кхета а деш, тIа лабораторе творчески бригадашта керте уттабаьб хIанз предприятен керттера инженераш. Цар дикагIа каярга НОТ балха юкъейоаллара цунах доалача беркатах инженерно тохкамий, меттаца предприятен кулгалхой дIанхетабе.

Къахьегам Iилман ларда тIа баккхара дешашта хетаяь хиннача Эррисоюзни совещание йоккха уйла тIаяхийтар промышленни производстверча балха хаиах бизза а махулла тIех а пайда эцара, производства экономически эффективность айена экономически моральни стимулий, социалистически яхьеи, планировани тоаяь эргаяккхарен доккха маIан хилар. Цуйга хьежжа, боахам лелабара кердача хьалашка доалача хана, къахьегам Iилман ларда тIа баккхара боккха лоархIам болга кхета а деш, тхоай йолх дIахо кхы а тоабет дIабахьа лерхI тха лабораторе.

Х. СУЛТЫГОВ,
«Малгобекнефть» НПУ-рча НОТ-а Iилма-техникаи лабораторе начальники.

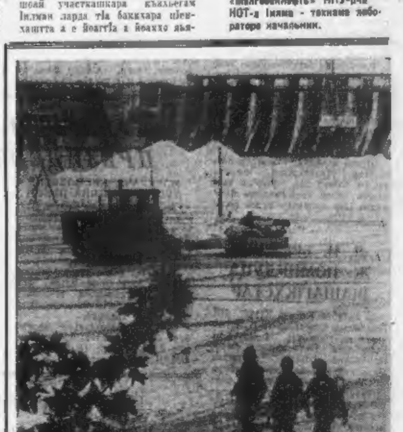

ЗАПОРОЖЬЕ. ХьалхагIа хоам баь хиннача тайпара, В. И. Ленина цIерагIча Днепропетровски гидроэлектростанцена валле хьалъеш латт «Днепрогэс-2». Из болх бе йолаеннaчул тIехьагIа Днепрогэсе беррига низ миллиони 400 эзари киловаттаи боккхагIа хургба. ХIанз гIирс хьалбеш латтача моттига котлована перемычка чу гIумагIа, тIо чутохаш, автомобилаьи наькъаш доакхаш латт.

СУРТА ТIА: Днепрогэс-2 хьалъеча.

А. Красовски сурт.

ТАСС фотохроника.

ЦХЬАН МОТТИГЕ 32 ШЕРА

«Старогрознефть» НПУ транспортни контора сийлен книжка тIа хьежаш вагIаш са теркам тIаэзар цхьан сурто. Цунна кIала йоазув дар: «Лазарев Алексей Васильевич транспортни конторе тракторист волаш болх беш ва 1938 шера дена. ДикагIа вола производственник ва нов. Лазарев. Дика доал дарах капитальни ремонт ца ен 10 эзар сахьата болх баьб цунгарча С-80 яхача тракторо. Йоккха опыти лакха гевзали йолча цо шийна хоар бе заца дIахьех кьонача трактористашта. Дийнахьара норма 180—200 процент кхоачашъю нов. Лазарев. Рационализаторски балха тIеи предприяте юкъарча вахарен дизза дакъа лоаш».

Из йоазув даь вурийта йиу даьнад. Цу хана деиз дикагIча оагIорахь хувцаденна хIама дац. Автопредприяте сийлен доска тIа хьалтеха доал нов. Лазарева сурт. ХIана а тIехдика производственник лоархIаш ва из.

Нов. Лазарева къахьегама книжка тIа из эггара хьалха балха веча даь йоазув хара кхы балхара дIаи хьав вувлярах даь йоазув корергIап. 32 шу да но хIана ше волча къахьега. Ше цига болх беш йоаккхача хана кхаь трактора тIа болх баьб цо, аьлча а, тишагIа яр чара эцаш нов. Лазарев. Тоайий цIенача кийса хулийтар цо из беча балха.

ХIачам кхомбеш, хьурмат деш саг ва Алексей Васильевич. Производствах ший доаладахьарча тIаьхах санна цун дог лазаш хиларах дола тешал доалаедергда ва. Цхьа тракторни колонна начальника Костюков Юрий Николаевича ше волча чу а вийха, хьа трактор «къаеннай», колонне къахача С-100 яхача кердача тракторех цаI дIаяца аьлар цунга. Лаьтта бIарахьежаш а ваьгIа. 10 эзар моторе сахьат болх баьнна йолча хана сай трактора ко дIа хецаргдолаш вац со, аьлар нов. Лазарева. Цар тIа болх бе хоаргдолаш дукха кьона трактористаш ма бий колонне. Иштта, шийна хулачул новкъосташта хилар доши ва Алексей Васильевич. Техника дукха еза, цунна дика доалзу нов. Лазарева. Ше болх беча трактора массайола оатхал цун кулгаша хьа а йоахаш дIаехка я. Мотора татах хоа цунна цо болх чиита бу.

Эггара хьалха 1944 шера 41 метр лакха йола буровейш вIашагI а ца йоахаш даттаненьа текхаеш гаьнна дIа-юха кхахьа йолайир. Атта дацар доакъашка гIолла вышкаш тесхае. Цхьабакъда деиал, хьинар долча механизаторашеи бIувдеттараштеи бIу къоабабар хаинех. Уж балхаш даь опыт йолаш ва нов. Лазарев.

— Сона из ювзарг хилча дейт шийгара ер ма дий аьнна гIалит далийта вац из, яхаш нов. Лазарева тешал ду тракторий колонна начальника. Дукхаза баркалаш кхайкадьд, ахчаш совгIата ши Сийлен грамоташ тийннай Лазарев Алексей Васильевичa.

В. И. Ленина юбилейна наькъавоагIаш ше кхе ца веш хьа а хьесташ лакха толамаш даьхар коммуниста нов. Лазарева. Цудухьа «За доблестный труд» яха медаль елар цунна. Цунах тешаш беннача коммуниста массехк шера контора партийни бюро членалла хержав Алексей Васильевич.

Коллективе лоархIаш сийдеши волча нов. Лазарева кхоачамбоацараш. вешта аьлча къахьегама дисциплина телхаеранца. кортабохавур маларан меларанца дара къовсам лоаттабу.

Транспортникаша 9 бетта план толамца кхоачашъяьй. Коллективе из юкъара толам баьккхача дизза дакъа лаьцад нов. Лазарева а. ХIанз хьамсарча парте XXIV съезд накъавоагIаш кхы а дикагIа, опсарегIа хьахьег цо.

А. ТИЩЕНКО.

Минскерча тракторашъяраша «Беларусь-МТЗ-82» яха керда машина кийчъяьй. Из, пачхьалкхеи тохкамий хьалхарча этапех чекх а яьнна, хьае йолее могаьвй. БоккхагIа — 75—80 говра — низ бола двигатель оттабаьб кердача трактора, эшшача тайпара лаьтта оахийташ йола автоматически оатхал йовлл цунах. ТIерча куцаи конструкце кийчоннех технически эстетика кIанэ дIадехараша ма яхара а машина. Тоадаьд тракториста къахьегама хьалаш а.

СУРТА ТIА: керда модель — трактор «Беларусь-МТЗ-82». Лаьтта оакилга нийсдеш йола автоматически оатхал я кердача трактора.

В. Великанина сурт.

ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагIув. 15 октябрь, 1970 шу.

КЕРДА ГІИШЛО

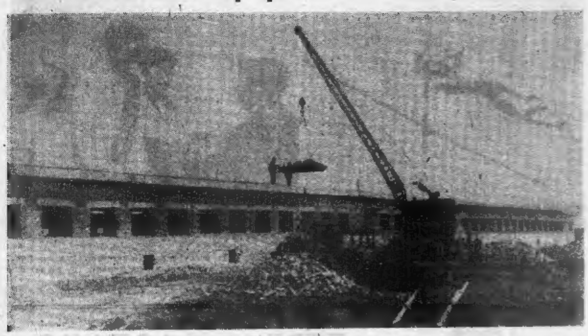

Грозненски районa хьайбаш леладераш укх шера паччахьалкхенга 2000 тонн хьакхий дулх доалa дезаш ба. Цунах 400 тонн Ленина цlерагlча колхоза кхоачъ. Цхьабакъда 1975 шера цу колхозо дохкар 1 эзар тоннага дlа кхоачаргда. Миштa вlаштlехь дергда колхоза цу боарамга кхоачаш производство айе хьа-

райе укх масала. 11 эзар хьакхана лаьрхlа йоккхи гlишлой комплекс я боахаме хьалъеш «Чечингидрострой» объединене Грозненски гlишлой управлене шила-ца. Керттера хьисап да из хьакхарч лелаю гlишлой комплекс массадолча балхашта механизаци яь хургхилар. Укх деношка, 1600 хьакха чуотта кхабира шийн

саннарешк жуьра балхаш даь йистеенахкаргйолаш я гlишлонтъераша. Цунна духхьал хьалхьайа тхоа тlалха бовлаб. Цу чу хургьа керда юкъ хьакхий хурскаш. Хьакхий товарни «гороюкъа» юкъе еш латт кормошх. Цо денех буси 100 тоннага дlа-кхоачаш коача доакъар кийчдергда.

Уж саннарешк сихагlа эксплуатаце дlаялара тlатеllа къахьегаш я гlишлоиъерий бригадаш. Цар дика кхетаду комплекс мел чоахаме я, хlана аьлча из хьалча хlайола материал железобетонаш элементех а. Цудухьа эггара хьалха цу тайпара доар хlаме объект хьалъеш бола уж гlишлоиъераш из гlулакх эшамеха тарра детта ба. Цхьабакъда, хlанз цар дена а, хlаьта дань лаьнача я балхашка хьежача гуш да из керда гlулакх цар дика карадерзадаьта. Цул сонгlа бригадаша лаьрхlад укх шера ноябрь бетта дерригача балхий процесс кхоачаш а цо хьакхарш лелаю ши саннарешк болх бе йолаярта. Хlаьта тlехкьаръяр декабрь бетта йистейхха. Денна шоай норми тlехкхоачашъеш дика къахьегарца белгалъяьннай укхаза Комиссаров Ивана куйгалдеш йола комплексни бригада. Иштта масал гlалаш къахьегаш отделочни балхаш деш йоача Буашвиля Григоре бригада а.

Из хьайбай комплекс хьалъеча 340 эзар сома мехка балхаш де дезаш ба управлене боллуй, хlаьта шийс бетта цар цуьна дlа лакийтар 277 эзар сом да. 15 декабрь тlакхоачаш еррига комплекс болх бе йолалургья, — йоах гlишлоиъераша. Хlанзалца балха графикал тlехьа ца буссаш къахьийгад цар.

СУРТА ТlА: 1500 хьакхана лаьрхlа хьалъеш латта керда саннарешк.

С. ХАКИЕВА сурт.

ДЕКХАРЕХ ЛОАРХІАБУ

КПСС июльски Пленума решенеш кхоачаш а еш, хургйолча парте XXIV съезда сийленца нахьабахара шерра социалистическая яхь йоаржаь къахьегаш ба тха боахама кхачи хьайбаши леладераш.

Ийс бетта тха ферма къахьегамхоша паччахьалкхенга 328 тонн шура ехкай. Шера план кхоачашъяра кхы а 52 тонн шура йохка еза цар. Хlаьта хlанзалца юкъера лаьрхlача хlара кварталах дlаеннар 110 тонн шура хилча, тешаме ала йиш я шоаш тlайийца социалистически декхараш совхоза хьайбаш леладераша тlехкхоачашдергда аьнна.

Хьатlайоагlча пятилетке хьайбай продукци дlайара хьалхашка оттадаь декхараш дага латташ белча тха хьайбаш леладераша шоай доахана lул дикка дебадерхl. Укх шера боахаме дирригa

500 бежан да, царна юкъе 212 етт а болаш. Хlаьта тlадоагlача шера 4 бlаь етт хургба ферме кхоабаш. Шоай балха хьайбаш леладерий аьттув балара керттера хьисап да: къахьегам лерттlа вlаштlехьбаккхар, шоаш тlайийца декхараш кхоачашдара бола бехктокхам лакха хилар, царна юкъе шерра социалистически яхь лоаттаяр. Цу хьакъехьа низ дlакхоачар ду совхоза партийни профсоюзни организацеша. Масала, хlара бетта «доаркай ди» ду. Доаркаша, скотникаша даьха толамаш белгалдовх. Нийслуш дола кхоачамбоацараш дlадахара терхам тlаухийт.

Укх деношка хьайбаша lа доакхаргдола помещенеш тоаяра оарцагlаьннаб боахама къахьегамхой. Механизаци а электрофикаци а яь яьннай 240 lатта лаьрхlа ши коровник. Хьалха кулгашца деш хинна балхаш хий мелалеж-

га, доакъар дехкалть, кхе дlадерхилга, доахан деттала хlанз автопоилкаша, транспортераша, автодоилкаша дергда.

lана тоьал доакъар lалашдаь тха механизатораша. Дерригa цар кийчдаь доакъар: 2529 тонн силос, 1633 тонн ча, 454 тонн йол да. Хьаьта хьайбаша lа доакхаргдолча шурий товарни ферма воа хьа а дена дlаоттадаьд хlанзле 320 тонн йол, 600 тонн ча. Еррига кийчъяь силос фермана юхерча кlоагача йоал.

Кхашка дlадийнна хлаг дика хьувкъар хьайбашта концентраташ дуккагlа хьацийтара тешаме лард я. Цу даькъе дика ба мьинай укх шера боахама механилатори. Лакха хьувкъам кхебаьбар цар. Из бахьан долаш бlарчачa шера доаханна фураж лоаттае йиш хургья тха. Хlаьта цох тийша да хьайбай продукци доккхаш дlадодар лохделхе къахьегама оасарле лахъьелгел.

КПСС XXIV съезда сийна къахьегама вахlе а этта дика къахьегаш ба коллективацара дуккагlа бола доаркаш. Масала, шера план тlехкхоачаш а яь хьатlахулача пятилетка хьакхарча шера чоуах къахьегаш я доарка Хажбахмадова Закият. Цул дукха тlехьабисабаш ийс бетта задани кхоачашъяь доаркаш Е. Малевина, Н. Калачева, З. Дагаева, lаьсий веашер Н. Вахабова. Цар къахьегама толамаш беж lуй балхах тийша да. Шийн декхар нийса кхоачашдеш да скотник С. Исаев. Укх денношка йа хулла дукхагlа шурен дулхи лакхара шоай уйла тlаерзаь къахьегаш ба тха совхоза болхлой.

Б. БАРКИНХОЕВ,
Грозненски района «Юбилейный» совхоза партийни секретарь.

ЮРТАХОЙ БОЛЧА

Тха юртахо, СССР художникий Союза член Латышев Николай Григорьевич автор я волаш тха районе хьокха оттаь я «Сибаре-гlарча ленински моттигашка гlолла» яха художествении выставка. Шийн композицеш а гойташ, Николай Григорьевичa царна тlехьа ше лекцеш еш «Сибаретlа lоьхьийта хиннача В. И. Ленина махарахи гlулакхехи».

Тха района къахьегамхошта чlоагlа хьашт долаши уйла тlайохийтани я искусства тайп-тайпарча темех льаца цо ю выступленеш. Искусство шоашта чlоагlа дукхеезаш хиларех цун композицешка къахьтта чlоагlа уйла тlайохийташ хьож хьайбаш леладераш, альтта леладераш, дешархой а хьехархой а, гlишлоиъераши гlулакхера нахи, кхыметтел

цун творчески балхаш вlалла довзаш боацараш а. Николай Григорьевич, ше тха шеф хиларах тарра, тха районе каст-каста воагlаш хьаша ва, цун творчески балхаш бlаргаго йиш я культура дукххача кхуорчашка, колхозашкан совхозашкен, школашка а бериш лелешка я. Масала, Латышева сонгlата концертин пиано еннай Дубовской станицерча культура Цlенна, хlаьта Шелковской районни культура Цlенна — Карл Маркса портрет, хlанз общественни хьисапе Курдюковски культура Цlенна В. И. Ленина портрет дуллаш ва Николай Григорьевич.

Тха шеф а художник а ше хиларах тарра, Николай Григорьевичa чlоагlа йоакхо ю тха района (хьавабьинa моттиг Каргалинск станица я цун укхаза юххьанцара образовани а яьккха тха районера дlавахав из) Иштта хlанз Ленинградски художественни академи йисто а яьккха, юкъарча из ше вахчен хьалхахийначен юрта. Хlанз город Грозне вахаш а Республикански художественни фонде болх беш а ва Николай Григорьевич. Художник ше хиларах тарра, Николай Григорьевичa шийн декхар лоарl республикерча наха хьалхашка шийн творчески балхаш гойтара наьмъяпа отчет лугa.

Шийна са къамаьл динчa хана Николай Григорьевичa дийцар сона: «Шелковской районаца айхха буьлам лоаттабелга сона чlоагlа дукхадезаш гlулакх да, хlана аьлча со укхаза ваьь, хьалхийнaв, из юххьанцера образовани кьииха. Хьехархой мехка шерачо

доалошашка бlаргаду сона тайп-тайпарча къамех бола къахьегамхой, фуьнагlа даь а уж гlадбургболаш дола хlама де догдоагlа са массана а. Цудухьа каст-каста воагlа со колхозашка, совхозашка, школашка. Шелковской района кхача учреждeнешка. Цига аз хьокха увттаду сай творчески балхаш, искусства тайп-тайпарча денех льаца лекцеш еш, вай республикерча художникий творчествах дуьи.

Эггара чlоагlагlа могадеш да Шушенске аз яздаь балхаш. Уж балхаш ллаза гулдар, дукха шоза хиннав со легендарни Шушенске вахь. Эггара хьалха чулоацар аз В. И. Ленинен къоавига гlоалача цун соратникий вахаша дуьязаденна мел дола хlама. Планета тlа эггара сийлахь-воккхача саг — Ленина вахийнарча ваьча моттигий тlаьнз я Сибаретlа. Хlаьта художник хиларах тарра со вар советски саги эггара ваагlа йолча. Сибаретlарча моттигашка сайна бlаргдайначох яале бевам болащ...».

Хетар яздеча книжка тlа тха районе бахача нахa чlоагlа бlаргкал оалаш хьахьекхах художниксарен цун балхашарех шоай уйла.

Николай Григорьевичa кхоачашдеча дикача гlулакха тlа цо творчески толамаш дахар довш дег гlара довш баккха даь доаrlа.

И. ДАДАЛАЕВ,
Шелковской районни культура отдела инспектор.

М. А. СУЛАЕВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Советски литература дегlакхулача дукхача шерашкен беркатен болх барах а вайча дийнахь дена шовзткъе итт шу дизарца дуьззденна а Нохч - Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

Сулаев Магомед Абуевичa — яздархо.

Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.
Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.
г. Грозный, 1970 шера 13 октябрь.

С. М. КУДРЯШОВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Кхачан промышленносте системе дуккхача шерашкен беркатен болх барах а вайча дийнахь дена шовзткъе итт шу дизарца дуьззденна а Нохч - Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

Кудряшов Сергей Михайловичa — Нохч - Гlалгlай АССР кхачан промышленносте министерства Грозненски кондитерски фабрика директора.

Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.
Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.
г. Грозный, 1970 шера 13 октябрь.

КХАШКА-ХИЙ

Лаьтташ хиш дехкара кийчдеш ба «Чечингводстрой» управленера мелиоратораш.

Социалистически яхье а лаьна массарел хьалха шера планах хиш дехкара кийчде дезаш хинна лаьтташ мел этар даь тоадаь яьннай Наурски механизировании колонна коллектива. Планал сонгlа цу коллектива баь болх 90 эзар сома мехка ба. Хиш дехкара цар кийчдаь лаьтта 160 гектар да.

Иштта шера задани кхоачашъяра гарга я Шелковской дlахьа делача механизировании колонна коллектив а. Шоай балха толамаш КПСС XXIV съезда хьаду цу коллективаша.

Я. БУБНЕНКО,
пенсионер.

«Восход» яха совхоз — Калмыкоре дуга леладу юххьанцара боахам. Сарпински лохален чу деда хий дехка цун лаьттащ. Хи тlара капитальни гlирсаш, производственни, чуlа, культурно-бытовой зданеш хьалъярга дlадаха дерригa ахча кхаь шера дизза юкаметтаоттадаьд «Восход» яхача совхозо. Агротехника мо ярра кхоачашъяро, удобренеши дlайийча хlамаш лорею, средствеши кхетамца юкъекхахьаро йиш хилийтай укхазе дуга лакха хьувкъам кхебе.

Пхьалагlа чуэцача хана дуга кхашка болх беш я 40 комбайн. Дуккхача участкашка хlара гектара тlара 57—60 центнер цlенача дуга ьаккхай. Сарпински дуга йиъ эзар гаргга тонн кхоачаргья укх шера Даьхенга.

СУРТА ТlА: дуга чуэцача ба шоллагlча бригада бригадир Де Анатолийи (аьттехьара шоллагlвар) хьалхалатта комбайнераши (аьрдехьара аьттехьа): Киселев Олег, Черезов Василий, Буйдин Алексей.

К. Тарусова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЦО ШИЙ СИЙ ДАЬККХАД

Вай нанна дlахьача йиш Грозненски автоспецоборудовани № 1 йолча заводо арайоца тайп-тайпара подъемникаш, гидравлически прессаш, кхыйола продукци, из дlахоаа доккха дешарча тlьо сонгlана мешка. Арайоца продукци дакагlа хийтара хьенер кхо ца дели къахьег заводa болхлоша.

Иштта къахьегача заводa коллективана юкъе дукха болхлой ба хlанзалехье пхе шера задани кхоачашъяь. Цар цlераш йоахача хана заводa кулгахкхоа эггара хьалхарчарца цlи йоакх сборочни участка электросварщиквий бригада бригадира Хамзаев Лечий. Из керте латтача бригадас болх беш йола участок заводa цехашта, участкашта юкъе керттера я. Цо товарни продукци арайецара задани кхоачашъярах, цун болх ритмично дlабахарех дукхагlча даькъе тийша да еррига заводa коллективо паччахьал плaн кхоачашъяр а. Цу даькъе яхье яьнначa бригадашта юкъе хьалхара моттиг дlахецад Хамзаев Лечас кулгалдечa электросварщикий бригадас. Юкъера лаьрхlача хlара сменах нормаш 130—150 процент кхоачашъю цо. Цул сонгlа бригадерча беррига болхлоша кийчъю продукци дикен тlехдикен мара хилац.

Цун керттера бахьан да ше керте латтача бригада болх нов. Хамзаева кхетамца вlаштlехьбеккхар. Хlара денна итоге ю цо бригадас даьхача къахьегама толамий. Кхолла де дезараш белгалдоах. Цул сонгlа балха кlира чакхдоаллача хана из ьоаж шоаш лелача бригадас даьхача толамашта. Нагахь кlезига лийна а укх дикагlа хуле, хьалхара моттиг цунгара хьайккхара тlаглертта къахьег цун бригада болхлоша тlадагlача кlиранна. Цахаддаш шоай балха опыт дlа-юха луш а хуг яхье яьнна бригадаш.

Бархl шу ха мара ец цу заводa Хамзаев Лечас болх бу. Цхьабакъда цу юкъа а дика сий даьккхад цо цуни. Цхьа моlан доецаш дац из. Цун бахьан да новкъостаща безаме, lьнерза из хилар, цуни балха опыт дlаала массана а шийца хилар. Дукха болхлой ба заводa цо цуни балха гоашка кхетабеь хlанз балха тlа йоагlа латташ. Хlаьта цун бригадера дукхагlбараш, а цо балха кхетабаь ба. Цар къахьегама толам ше бахьана толам леара! цо. Из заводa бола цун учиникаш кlаьй а тlехьа цуьца дагабуал. Цхьабакъда цо даьча хьехамех тоам ца хулаш цхьаниза дlаводац.

1962 шера цига из балха веначa хана безаме тlеййцар из баргтайнача сборочни цеха коллективо. Юкъьанца дукха хаданаш ниjслора, цхьабакъда болх хала хиларах бlу къожабаш воецача Лечас шийца къахьегача болхлой новкъостаца сиха эшайир нийслу хадонаш. Дукха юкъ хьалехье хьалха латтача электросварщиквий мутlерашта юкъевакар из. Цеха кулгалхоша ца зуьш дисанзар цуьна организаторски болх а дика хилар. Электросварщикаша болх беш кхо шу даьлча

из хьажаrу хьакха дlахача хана цу цеха бригадашта юкъе тlехьиоачарех хиннача электросварщикий бригадана кулгалде. Хьантарча денощни а тахкар цо бригада тlехьиоасаb хилар бахьанаш, дlако из гlулакх ла мегаргдоацара дlакайтар массанена. Бригада болх тоабера йола мероприятеш йийцар бригадерча болхлой юкъарча собране. Укх чакх мишта йоаш хьожаш ше тlехьоаш а лоаттабеш болх бейтар Лечас бригадига. Иштта къахьегаш йола бригада дукха ха йоалаьа бaнза тlа хьалха латтача бригадашца нийсъелар. Массана а хьажа [illegible] таханарча дента хоачаеца хьа а йоагlа из.

Карагlдаьннача кхоачамбаь йола сайна яц бригадерча болхлой. «Производства резерваш пайда эцар тоаделгeн хьагl боахаме экономе режим чlоагlьярера хьакхекьаро КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо хиннача шоашгlа доккхий социалистически декхараш дlайийцар бригадас. Цо лаьрхlар 500 килограмм электродаш, бlаь килограмм сварочни флюсаш, 80 килограмм аьшкаьрг кхоба. Мишта кхоачашду уж декхараш! Довзача толамашка хьежача тешшаме ала йиш я уж хана хьалха кхоачашдергда аьнна. Хlанзалехьа кхоаьй 150 килограмм электродаш, 50 килограмм флюсаш, 50 килограмм аьшкаьрг. Цу даькъа кхы а дикагlа къахьегаш наггахьа лера! Бригадас парте аргlанарца XXIV съезда.

Тlехдика мара хилац бригадас кийчъярa продукци. Цунна тешам диш де ер масал. Цо кийч мел ю подъемникаш, гидравлически прессаш, плунжераш, кхыйола продукци доазол аракьарча мехкашка дlаухийт.

Нов. Хамзаева дукха сийлен ерр могаш тийннай, къахьегама кийнка тlа дlа а яздеш итташ барккалаш аьхад. Цезерча болхлоша юкъе хьалхарчарца «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийлен цlи елар цунна. Хlаьта укх шера цунна елар «За доблестный труд» яха Ленински Юбилейни медаль.

Коммунист ше хиларга хьежжа общественни балха тlа а хьинаре дакъа лоац Хамзаев Лечас. Из цеха партийни бюро члени дикагlвола агитатор ва. Уж декхараш а цlена кхоачашду цо.

В. КОСТОЕВ.

СУРТА ТlА: электросварщик Л. Хамзаев.
М. Пимова сурт.

МАССА, ТЕШАМЕ, УНИВЕРСАЛЬНИ

АХАРХОШТА ЙОЛА КЕРДА МАШИНАШ

Петровске цlерагlча Херсонски комбайний заводa керттерча инженера Кириченко Юрий Сергеевичa АПН корреспондентага дийцад:

— Хьажкlаш чуийю керда кхо комбайн кийтай заводo Кубане паччахьалкхен тохкамаш дара. Тха заводa конструктораши болхлошеи хьаь уж машинаш цу тайпарча комбайний дулаш йоачa массалца — сахьата шийтта километр — хьуьакьам чуийбe лаьрхlа а. Массача комбайнаьх Херсонски заводa Т-150 яха-йоккха низ болча тракторахи латта агрегат цхьан сага лелаю. Машина тlа оттаннай мамутlарашта юкъе гlоллa нийсъеш лелаю автоматически устройствои дуккагlа хьажкlаш чаккйоахалу, толашагlча тайпара вlаштlехьаьхо балха органаши. Кердача комбайна балха оасарле хlанз арахецаьшарел 1,6-за дукхагlа я.

Модернизированни комбайн серегlа арахеца йоллалургья заводo 1973 шера.

Кийч а яь, эксплуатационни тохкам бе дlаяхийтай хьажкlаш гlадамех хьайоаха аппарати, хlаьта иштта керда хьажкlаш чкъормайоахаргйола комбайнаш. Конструктораша лерlаш ма ярa, цо торо хулийтаргья ааш Эраьга йоза сонгlа кlезигле а машина довал кхо бlаь килограмм лохде а.

Хlанз тха заводo арахеца хьажкlаш чуийю «Херсонец-7» яха комбайн шийна нийсаяр кхы йоацаш йола уникальни машина я. Цо цхьан хана кхоачашъю ялх технологически операци: хьажкlаш чуийю, гlадамаш хьокха а хьокхаш оат, гlадамех хьажкlаш хьайоал, уж чкъормайоах, дутa гlадамеш хьегул а дин, пневмотранспортераца автомашиней а прицепий кузоваштa тlа йот.

Цунца цхьана заводe дукха болх беш латт хий деттара лакха оасарле йола машинаш хьаяра. Конструкторaша теркалду хий дехка керда системаш тlера дlахьайла хургхилар, хlаьта гидрантаьшкарa доглан хьисапе хий детта установкаш хьае лерхlаш а ба. Иштта, вlаштlехьяьккхий шерра моттиг чулоаца, дуккхача кlийлешша хьалхоабаш йола доглан хьисапе хий детта машина. Цуьга цхьан позицегара шиннен ахи гектара хий толамза йола моттигаш а цa хьатаи хий деттаргья, агрономо белгалбаьча боарача сонгlа

массарегlа хоацаш. Цу тайпара йола агрегат дlа-се леларгьи «Беларусь» яхача трактор тlа оттаьча электростанце телача электроэнергеца. Цхьан тракторга lалашьдургья доглан хьисапе хий детта бархlнега кхаччалца йола машина. Кердача машина опытни экземпляр хьаьа а яьна, хlанз заводe цу тохкамаш деш я.

Арахеца кийчъяь яьннай доглан хьисапе хий детта ДДА-100—МА яха модернизированни агрегат. Хlанз арахецийтача моделаш нийсайна чlоагlагlа низ болаш а массагlа лелаш а я из, хlаьта оасарле 40 процент лакх а еннай. Хий дикагlа деттаду, хий деттарти додар лохденнад.

Тха заводe хаддаза аасамдоаш юрта боахама къахьегамхошта йола техника арахецилая. Колхозашкен совхозашкен хlанзалехьа а хьажкlаш чуийю ши бlаь гаргга комбайн дlаяхийтай укх шера планал сонгlа. Хlаьта массарахьа а хьажкlаш чуэца ха тlакхоачаш планагlа белгалъьярел кхо бlаьи атт машина дуккагlа дlаяхийта декхар тlайийцад коллективо. Шоаш дешна из доп комбайнаш ерриша кхоачашду.

Иосиф ПИКАРЕВИЧ.
АПН корреспондент.

СЭВ ший гlулакхаш чакхдоахаш я

ЭКОНОМИЧЕСКИ ПРОБЛЕМАЙ ИНСТИТУТ, ХЬАХИННА ШУ 1970-гlа

Цхьана тохкамаш дар, информаци дlа-юха яйр, симпозиумаш, конференцеш яр... Социалистически мехкий lилмахоша цхьана леладеча гlулакхашта, нийсагlа аьлча, доттагlале хlанз кlезига йоацаш тайп-тайпара формаш. Царех иа! — дунеи халкъашта юкъера lилма - тохкама институташ. Дерригача дуненна дика довзаш йола дукхьашхарьяр — Москвана юххерча Дубнера ядерни тохкамий Вlашагlтеха институт. Из дунеи чу яьннай 1956 шера. Цул тlехьагlа ялх шу даьннача гlоалла стандартизаце дешашта вlашагlъеллар СЭВ-а Институт. Хlанз, вlаьла дукха ца а йоацаш, укх шера, хьахилар дунеи социалистически система экономически проблемашта йола Дунен халкъашта юкъера институт.

— Керда интернациональни учреждени, — хоаш бир СЭВ-а секретариата отдела заведующи экономически lилмай доктора Александр Михайлович Алексеева тха корреспондентаца ше къамаьл деш, — Вlаши Экономически новкъостал дара Совета lилма-тохкама институт я. Из вlашагlйолла аьнна решени йир укх шера Варшаве хиннача СЭВ-а XXIV-ча сесси. Бехктокхаме декхараш оттадаьд института хьалдашка: экономически проблемаш комплексно къестаелга, социалистически экономически интеграци дегlайоалара новкъостал делга.

— Хlанзле белгалдаьд, — йоахар дlахо А. М. Алексеева, — lилмахой кердача дуненa халкъашта юкъерча коллективa балха керттера лостамаш. Балха дьалхарча этапа белгалъяьй дукха проблемаш а — теоретически, методологически, прикладной. Уж а цхьана еча прогнозированни планированен лардаш. Из да производствана специализаци кооперировани яра планаштен формашта координаце методика эргайоахаш тоайр. Из да СЭВ-а членаш долча мехкий производствана комплексни автоматизаци концентраци яр. Из, юххера а, социалистически мехкий дунен халкъашта юкъера организацеш дlахо дегlаккхувлар да.

Юкъарчаа гlулакхаш а леладергда институто. Дувцар фуд? Цхьана леладеча экономически гlулакхий уж дале а е кхы дале а долча дешнех лаьца деча тохкамашта координаци ера гlуда-кьа къаман lилмак учреждениешта новкъостал дар, теоретически конференцеши совещанеши яра экономически информаци дlа-юха ючача дакъа лацар.

Массехк дош але деза кердача lилма- тохкама института «продукцех» лаьца. Из арахецаргья докладаши рефератий хьисапе тохкамехи теоретически конференцеехи къахиннарех пайда эцара луш хьадда рекомендацеш а йолаш. Институто дертlадоаккхаргa шийн балхаши информациони материалаши кеваттаи арайоахийта.

— Института lилмаи политикеи lилмаи тохкамий керттера лостамаш хьан вlаштlехьдоахаргда?

— Моллагlча lилмай учреждене а санна, — аьлар А. М. Алексеева цу хаттара шо жоп луш, — дунен социалистически система экономически проблемий Дунен халкъашта юкъерча института lилмаи совет я. Кхетадеш ма дерра, цун компетенцена юкъедоагlа, белгала, lилмаи тохкамий керттера лостамаш белгалдеьта а. Цул сонгlа, lилман совето арахецача lилмаи продукце мах бергба, СЭВ-а членаш долча мехкий кхыча организацешна институто цхьана гlулакхаш леладара дешаш дувцаргда.

Хlара мехкагара шишша вакал воагlа совета состава юкъе. Цун заседанеш шера шоазачул кlезигагlа йоацаш хургья. Цун балха кулгалду председатела — института директора.

Керда институт Москве хургья болх беш. Цун официальни меттанаш доарх! СЭВ-а членаш долча дерригача мехкий меттанаш, Балха метт эрсий бар ба. lилман кердача учреждена юкъе дакъа лаца йиш я цун устав къоабалдеш болча кхыча мехкий lелмахоша.

— Са цеко яц, — йоах тlехьара а А. М. Алексеева, — СЭВ-а членаш долча мехкий социалистически экономически интеграци дегlайовларе юкъе кердача института доаккхаме дакъа лоацаргхиларa.

Ю. АКИМОВ,
(АПН).

Кхоана, 16 октябре, 50 шу дуз Грозненски мехкадьтта институт мехкадьтта промышленноста специалисташ кийчбе йолавенна.

1920 шера Лакхазьерчу мехкадьтта техникума промысловин технологически факультеташка хьалхара прием хилар. Цул тIехьа 9 шу дьалча Грозненски мехкадьтта институт аьнна официальни цIе тиллар цунах.

Ха дIа ме йода чIоагIлуш, дукха специалисташ ракеш хьайоагIа институт цу хана дешь. 1940 шера кьайкйлар цига геологически факультет, 1943 шера — мехкадьттахимически, 1956 шера — гIишлошъерий факультет. 12 говзал йола специалисташ аракец тахан вай мохка кхьнагIйолча институте. Дахьан массе мехкашка кхаьхьергаш ба уж — Гьнерча Къилбаседе, Малйбоале, СибергIа, Казахстане, Украине, кхьматтиа СССР доазол декьа.

Мехкадьтта промышленноста шен кадраш кийчъе йолаелчахьа укх 50 шера 12780 инженер араяьнна институтера. Царех 2 академик, 22 Iилмай доктор, 260 Iилмай кандидат, 23 Ленинах Пачхьалкхени премей лауреат. Института выпускникех дукха ба кулгалхой болаш 4 министри цар гIончаш 8 министерствий коллегей член, 101 НПУ, НГДУ, ГПУ начальникаш цар гIончаш, 49 трестий кулгалхойи цар гIончаш, 19 институтий ректори проректори ва, 31 выпускника РСФСР-а, а автономни республикий Iилман техникан заслуженни деятель яха цIи еннай.

СУРТА ТIА: Грозненски мехкадьтта института технологически факультета студентка, факультета комсомольски организаце секретарь В. Цыбенко мехкадьттахимо лабораторе болх беш я.

Д. Васильева сурт.

ГАЗЕТАШИ ЖУРНАЛАШИ ЯЗДАРА

1971 шера газеташи журналаши яздара йолалача хенах ах чакхьаьннай. Цул даннеша хьахьокх хьалхашка лаьттача декхарашка хьежжа из гулакх ца лелалга, октябрь бетта керттерча дакъе подписка чакхьяккха езаш я. Иштта, 12 октябрь хьатIакхочаш духьал уха районашка 50 процент яздаьд, йоштта аьнча, укх шера 1 январе хиннача тиражай хьокхама гаргакхаьчай. Юхейисача йиС районашкей Грозненски 1971 шера подписка хьокхамаш хIанзарчоа уттара гаьра да цу боарама. Къаьстта воча хьала тIа лел подписка Наьсарев, Шьла, Надтеречни районашка.

Хьагучох, цу районий бузама отделеней кулгалхой Д. И. — Паповн, В. А. Абдулаева, Ю. Ю. Бураева, «Союзпечата» отделеней агентствий начальникаш М. М. Нальгиев, Д. А. Саламов, С. Батиев эттача хьала дукха гатта бац.

Лоза я моттигерча аьзаверштта, къаьстта «Ленинан некъ», «Сердало» газеташ яздара темпаш, цар тиражаш соахк укх ханага (12 октябрь) дилача дукха кIезигагIа я.

Массехк районашка яздa дел районий газеташ дIа-лоха доарядара боцк. Почтан «Союзпечатей» болхлошта, каданеш дIа-кьа йоаржача общественни актива укх юхейисача хана къаьстта айбе беза газеташа журналаш яздара болх.

П. ЛЕДЕНЕВ,
«Союзпечата» республикански агентства начальник.

12 ОКТЯБРЬ КХАЧЧАЛЦА 1971 ШЕРА ГАЗЕТАШТЕИ ЖУРНАЛАШТЕИ ЯЬ ПОДПИСКА 1970 ШЕРА I ЯНВАРЕ ХИННАЧА ТИРАЖАШЦА НИИСЪЯРАХ ЙОЛА ДАННЕШ
(Процентаех)

Районаш:	
Ачхой - Мартана	40,5
Ведана	34,5
Гудермеса	34,6
МалгIабика	46,5
Надтеречна	27,7
Наьсарев	15,8
Наурски	37,0
Ножай - Юрта	46,6
Советска	57,2
Сунженски	35,8
Уруc - Мартана	42,3
Шьла	24,5
Шелковской	54,5
Грозненска	33,4
г. Грозный	39,5
Республике гIолла	38,3

СУРТА ТIА: сIергча атлетике беькьан массерал лакхагIа хьоссавенна педиститута студент Ибрагимова Хьусен илална тIагIоаль тIехьводаш ватт.
С. Ханиева сурт.

СУРТА ТIА: республикански категоре судахочо Сусловс цхьоалагIа степень йола диплом лу сIеича детска чемпионкина Лейко Лидина.
С. Ханиева сурт.

СУРТА ТIА: Мохч-ГIалгIай республика пхоалагIа спартакиада чотах сIегача атлетика кхьашна диск кхоссачарна юкъе хьалхара моттиг аьккхача Матиев Мухарбика спартакиада чемпиона ленте хьоарчалеш ва республикански категоре судье Суслов.

С. Ханиева сурт.

«ТЕРЕКА» КОТАЛО

«Б» класса чуйоагIача футболан командашта юкъе хьалхара моттиг яккхара эргIанара ловзараш хилар самардийнахь. Грозне Орджоникидзе цIерагIча стадионе Севан городерча «Октемберян» командаца лайзар «Терека» футболисташ. Белгалдаккха доргIа «Терек» команда хIакь шоай подгруппе шоллагIча моттиге йолга. Групие хьалха латтача Новомосковскерча «Химик» командал шиъ очко кIезигагIа я «Терека». Иккьабакьйа цхьан ловзари кIезигагIа лайзаб вай футболисташ. ХIаьта хIаца кхы а диалза ловза безаш ба уж. Деррига ловзараш кхьча командай майдашка чакхдаха а деза.

Матч дIайолалушехь хьаьший футболисташ шоай наIарашка тIатоIайбр «Терек» команда. Гуш дар совле вай футболисташка йолга. 12-ча минуте Янушкина шиа болаш теха бургац хьаьший защитникаш а кхийтта Синькога кхаьчар. Вокхо за йоа а ца еш защитникашта юкъе гIолла чуяхайтар бурган «Октемберяна» наIарашка. Из гол чутехачул тIехьагIа ловзар цхьаьнни команда совле йоапаш 20—25 минута лаьттар. ЦхьайIакьда, хьалхара тайм чакхьала дукха ха йисинар юха а тIатеIIар вай футболисташ хьаьший наIарашта. Хьалхара тайм чакхьала дукха ха йисанар «Терек» команда капитана Михеева хьаьший наIарашка шоллагIа бурган чутохаш. Иштта счет 2:0 йолаш салаIа ялар шишхе команда.

ШоллагIча тайма ах сахьат дааьлар «Терек» команда футболисташ совле йоллашехьа хьаьший наIарашка гол чутоха ца могаш. Вай футболисташа теха бурган е штангах кхетар е вратарь хайнахьа хьалоанер. ХIаьта а матча 78 минуте кхоалагIа бурган хьаккха езаш хилар хьаьший вратарь шоай наIарашкара. Из иштта хилар. Футбольни майда йистте гIолла «Октемберяна» шиъ защитник Iоха а вань, чакхьаьккхача Синьков шиъ новкъостех ваI хиннаь тIа ма кховчаргаий укхьага аьнна хьаьший наIарашка хьалтехар бургац. ХIаьта сихвеннача «Октемберяна» защитники вратарега дIалт мотташ шоай наIарашка чутехар бургац.

Из чутеха пи минут кхалехьа Желобовскес йиьлагIа бурган чутехар хьаьший наIарашка. Иштта счет 4:0 йолаш котбаьлар «Терек» команда футболисташ.

М. ХАМАТХАНОВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозней мохаш а йолаш, лаг-лагахьа доргIа а делхаш. малхбузехьара гIевчаьнча боараме мух а хьекхаш ва хьалеи фегаш температура республика гIолла 8—12, Грозне 10 — 12 градус йовхал йолаш хилеш IалIу. ДIахорча шин дени бус кхоаллеяш а йолаш, юкъ-юкъе екха а ехкаш, лаг-лагахьа йоачаи а хулаш, къилбаседа - малхбузехьара гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хилеш. Буйсашка 2 градусе шелалгара 3 градус йовхалга кхочаш, деношка 7—12 градус йовхал йолаш хилеш тарлу.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ЦХЬАН РАЙОНЕРА ХОАМАШ

Укх деношка Назрана улицашка, бахача нахьа кхоашка кхераш тьоккаш, гьнашта гонахьара гаьтта оьннаш, кIирашта тохаш боле нах кест-кестагIа бIаргаг. ЦIаI бIехо моттиг Iена кIела ма яккхар — иштта дерга йолаш да укхазарча горисполкома хьага дь кхайкарла. Цо бутт чакхбаьлча итогаш ергья цу гIулакха, коергда вайна бахача нахьа, организаце, предприяте ноа, белалдь малагIа ва.

* * *

ДIайха, саперIета Iа дешккарга де укх шера укхазарча района амбулаторе болхлошa. Цар къоначи здание юкъе урагIа декъа шоазза сIаьттIердаьл доккха цIа. КIираш тега, бахераш тьокка, керда оборудовани, мебель дIечу а йитта кийчдаь латт из. Шийх хине отоплени а цуй, хоза кор-карт, хьачувенача сега cалаIа, Iоза моттигаш я.

Укх деношка цу чу дIачубала кийчлуш ба лораш.

Дукха ва йоацаш хоьль массахк керда газеташ доцна киоскаш оттавай городе. Царех цаI — 200 хьалаж сег бола беш волча автотранспортни предприятена хьалхашка оттавай. Цул совгIа дукха бахк нах а ба цу микрорайоне цу адуховни хьовчагаш сатувсаш. ХIанз гаьна центре ваа безац цар газет, журнал эца.

* * *

Къоначие сана зот Назранера къаьна лаьна элеватор. Сийрдадьннад гьнмера горпам тIаоза цун цхьара сана листа лораш. Хоза цIеньнй, костам баьй, керда оборудовани оттавай, тIера бес бальжаб элеватора.

ХIана дукха кхоьгIа а из Назране эгара дикагIа йоза объект.

* * *

«Электроинструмент» яхача заводе гьалкашка 5-зза сIаьттIердаь цIенош урагIдахар лоацача хана. Чура безкаш даь гIишлошхой бельча Назрана къоначе болхлой классе 70 дезалхочо хьалъоазарга цун квартираш.

Дукха за йоццаш «Учительская газета» хоам бир Дегестана лаьтта вьрга дехьа эаво дукха берам дитад книжкаш доацаш. Могача гIо де аьнна.

Назранера книжкай посылкаш яха йолаенай цу адресагIа. Укх деношка Назранерча № 1 йолча сийрийнарча школа аьнкархочо Макарова Галина Ивановнас хьо посылка аьнйтар школьни программах йола литература чу а делла.

* * *

Къоначе горьде Назране хIана айлуш латта объекташ ераш я: асфальто-бетонни завод, 167 дезанна лаьрхIа 5-зза сIаьттIердаь цIенош, 964 моттига лаьрхIа школа, шоазза сIаьттIердаь быткомбинате цIенош, 5000 моттига лаьрхIа стадион, 600 моттига лаьрхIа культура цIа, 1000 номерашта лаьрхIа автоматически телефонни станци.

Царех цхьайолу объекташ укх гергарча хана эксплуатаце дIаюлаш я.

М. ЗАНГИЕВ.

ТАСС ЗАЯВЛЕНИ

Укх тIехьарча хана США ю Малхбузен полушарена «советски кхерам ба» аьна дагалацача хIамал йола пропагандистски кампани. Из деш американски керайолоно арадаьхад Советски Союз Кубе шиъ хан хьалхарча атомни кемашта йола массаэрра стратегически «тIема — форIа база» хьао йоллеиай яха дагалаьца хьоберии. Иштта йола заявленеш ю американски конгрессе а. Цу кампани юхь дIайоалайир СССР-ни США-нен юкъе 1962 шера бьь бовзаш бола барт. Советски Союзо лоаттабой хьалгI аьнна шек болаш Пентагонен КIайна цIени официальни виколаша цар чу яьча заявленаша.

Цунна дуьладения ТАСС дIахайта декхарийла я Советски Союзо 1962 шера бьь барт массаза цIенхаштта лоаттабаь а тIехьа тIайоагIача хана лоаттаберг а хилар, американски бахIоно из барт цIенхашта кхоечашбергхилара тIара хьа а йоагIа.

Из дакхеньа хьоабаь барт Кубе тIема — форIа база йиллара аьнна Советски Союзо «боха-бе тарлурга» яхеш мел дувцараш дагалаьца хIаниш да хIара аьнча Советски Союзо Кубе шиъ тIема база яь а яь, а я яь. СССР-ни США-нен юкъе баь барт бохарбергбола цхьаккха хIама а дац.

Дика хоаш да цхьан пачхьалкхеташ кхыча пачхьалкхений территоре тIа гIема базаш ягэ Советски Союзо харцахьа лоархIалга. Цул совгIа, Советски правительства дукхаза а ООН йоагIаш йолча органашкеи Комитетей уггаьнй нахьа территорешка тIара кхыча мехкий гIема базаш дIаяхарах йола предложенеш.

Дунен океанах пайда эцарах аьлча, Советски Союзо цIенхашта лелаю хIаннзарра дунен халкъашта юкъерча бокъой принципаш норманш.

Нагахь санна советски кемаш официальни визитехи гIулакх долаши кхыча пачхьалкхений портгашка долхе, царна Куба Республике порташ а йолаш, цар из ду йоагIаш холха пачхьалкхений правительствашна мукъ а лийн. Гуш мадий, иштта кемаш дахар дIадаккха йиш йоацаш, массане могадаь, суверенни пачхьалкхений бокъонаш дукхача бIаьшерашкарча дунен халкъашта юкъерча практика чIоагIдаь хилар.

Кубе советски тIема — форIа база хьаю яхаш дагалаьцача хIаман тIа ельккха цу тIара хьанна оьш а—те? — аьнна хаттар отт. ХIаране кхетадеш да иштта йола хабар дувен цу районе тIема пеш хила оттаеш хьал лоалхане дакьдеи хьаьштдолчоа, мара ва эпилга. Иштта йола дапаш санхетаеш а са кхеташ а хьалхьуванн боаржаберша машийра жонстасIаштта гIо ду.

Советски Союз, шиъ машар безача арахьарча, политика тIера хьа а йоагIаш, тIехьа тIайоагIача хена а дIахьорга дунен моллагIча районах доагIаш дале а кхохкам ларIбара, дунен къалкъашта юкъера хьал тоадара, беррига юкъаре машар чIоагIбара хьашташа малхара бола никь.

АНВАР САДАТА ДАЬ КЪАМАЬЛ

КАИР. 13 октябрь. (ТАСС). Президент Насер венначул тIехьагIа шоашта дагалаттар кхоачашдара фуннагIа даь египетски халкъа барт этIабе гIерт мустагIий аьлар ВIашагIкхийтача Iарбий Республика президент декхараш кхоачашдеча Анвар Садата Анвар Садата къамаьл дир «Ат — Тахира» яхача дворецe ОАР президента посте вола кандидат хиларах тарра шен хьаллана бахьача мехка тайп-тайпарча накъан профессионални союзий делегацешта хьалхашка.

Империалистически гIозараша хьалдзааш болча израильски захватчикаша дIалийца египетски къовсам бахьбенна а чIоагIа а льтташ чухъадакара тIадаьра хургба, аьлар А. Садата.

ОАР-аи Советски Союзаи юкъерча гIулакхех лаьца Анвар Садата аьлар: «Нагахь санна ВIашагIкхийтта Штаташ Советски Союза позицех хIама аьла гIерте, аз тешаш ду шоана СССР-о вайна вай низ чIогIбара хиланза дарг мелдоацар душ хилара, вай чурча гIулакхашта цхьанна а тайлара юкъе а ца лелхаш».

А. Садата аьлар, кхелхача президента Насера дIахлахьа политика чIоагIа дIахьоргья.

Неофашисташ чухьелхар

РИМ. 13 октябрь. (ТАСС). Итальянски компарте секце помещенена духьала провокационни гIулакхаш дир неофашистский группа Неопола цхьан районе.

Эккхаш йола смесь чуйоала шиъ шуша эзане корех чухкессар хулиганаша. Моттиге баха нах хаьназьа оарцагIйовларах цIи йоайир.

Демократически общественноста вокалаша Iаьдалгара хьадийхар неофашисташа уж тайпа гIулакхаш ца леладайтар.

Доазол дехьара

СОЦИАЛИЗМА ТЕШАМЕ ЧIОАГIАЛО

КОТБУС. 1 октябрь. (ТАСС). Селхан городе Котбусе (ГДР) хилар «Герза тIагIоллара вошал» яхача ученешта хеттаь къахьегархой митинг.

Митинге хинарараша бовзи тIаййнар трибуна тIа вайна СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь, ГДР Пачхьалкхен Совета Председатель В. Ульбрихт, СЕПГ ЦК Политбюро член, ГДР Министрий Совета Председатель В. Штоф, СЕПГ ЦК Политбюро член, СЕПГ ЦК секретарь Э. Хонеккер, ГДР кхыбола хьалхе лелаю партийни пачхьалкхени деятелаш.

Царна цхьана трибуна тIа вар ГДР къаман оборона министр эскара инарал Г. Гофман, Варшавски Договора юкъе закъалоацача пачхьалкхений вIашагIкхийттача тIема низий главнокомандующи, Советски Союза Маршал И. И. Якубовский, вIашагIкхийттача тIема низий штаба начальник эскара инарал С. М. Штеменко, Варшавски Договора юкъе дакъалоацача пачхьалкхений тIема делегацешта керте латтарашь членаш, хIаьта иштта ДРВ, Куба, МНР тIема делегацеш а.

Локхаш сенаш а йолаш трибуна хьалхенна латтача ворхI бIаргштеха тIа къег Варшавски Договора юкъе закъалоацача мехкий пачхьалкхений байракхаш. «Нийсле» аьнна аьча командах вийсбелий дIаотт эскарашка долча ворхI эскара салтий.

Герза къахьегархой вакалаша меаршал хоатташ къамаьл дир мехарша къахьегач лоарабераш.

Митинге къамаьл дир СЕПГ ЦК Политбюро член, СЕПГ ЦК секретара Э. Хонеккера. Варшавски Договора юкъе закъалоацача пачхьалкхений ворхI эскаро цхьана яь «Герза тIагIоллара вошал» яха учени классовой къовсама хIанзарча хьалашка къаьстта боккха тIемен политически лоархIам болаш я, аьлар цо. Цар цIаьха а хIахьекхаргда социализма мехкий тIема низаш кхетадеина хилар, машари вай гераний хIана кхоллаш бола къахьегами тешаме лоралхо IалашдаргдолаьI уж хилар. Цар цIаь-кха а дIахьекхаргда шоай керттерча низа — Советски Союзаца цуй тIема низашца чIоагIа дуйцаш йолча социалистически сотрудничества барт бола чIогIеш тIема союз эшалургйоацаш.

Э. Хонеккера белгалдаьккхар дIалахача пхийтта шера аз тIема союз кхы а чIоагIъенна хилар. Вай мехкаштеи эскараштеи юкъера леттаIIеи гIулакхаш халдаза чIоагIлуш шоай ина тIайоаьйт Европа кхерамза чIоагIъяра, кхеразлен лешай хьахьекхьара Европа юкъара совещани гулъяра.

Машар Iалашбара боча новкъа лоархIаме бахкха гIа хилар СССР-аи ФРГ-анеи юкъерча договора кулгаш яздар. Эггара хьалхарча аргIана Советски Союз а йолаш, социалистически мехкаша IIаьхача хана ина тIайохийташ хьахиннача -цу договора новкъ-стал дерзда Европера кхерам мелбара.

ТРАКТОРНИ ЗАВОДА КОММУНИСТАШ

Партийни собрани, кIаьхьелар. Завода клуба корех ахахьежача баьгенна дукха за цо. хIаьта къамаьл де дIаязбенадий список кхоаьлуш яцар.

Зал уIоагIа теркалдора трибуна тIа буваш коммунисташа дувцар. Массанена дагалатта дош дар дувцаш кхинар. ХIаране кхеталоза: коллектива тахарара гулам дукхача даькъе массанена а йоцуяленза йолча дIадахача шера хиннача цхьан собрание решене къорстаба халар (завода экономисташа даьча лоархIамех предприятие массехк дийнахь кхоачаьергда шера план). ХIаьта белгалдаьхадар укх шера — семилетка тIехьарча шера. Корея Къахьегама парте въеадагIча съезда шера къахьегама оесапле дIахо 2 даькъ да дола хьалда гIулакхаш.

Киянска тракторне завод хIана а бона а 1959 шера цхьа коввейера тIера Iоьхьар этаз ахьадара 28 гора низ бола трактор. 10 шера предприяте коллективо республика халкъа боахама, эггара хьалхарча аргIана юртбоахам кооперативашта а душ 7000 совгIа машина еннай. Аракена йолаэй 75 гора низ бола «Пхунбен» (боккха хьокхкьам) яха гусеничнa трактораш. Укх шера цу завар арахецаргьа уж. Хьакха горнолобывающи промышленноста эша 400 гора низ болча трактора экспериментальни образеш а хьаьвй.

ШинегIа хьахиннадаш уж толамаш. Халонаш кIезига кхиннай. Баьйда киянчадий коллективо шийй партийни организацие хьалхлепца уж эша а яь, чийна хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдар. Завода дIаьха лоапача встовега хьо хьежача. Доллача хIаман тIехь гуш ба коммунистий авангардни лоархIам. Дукхьаьла коммунисташ ба укхаза техническа организацешки, проблемаш оперативно а эггара пайданегIа долча тайпара а къастае хоа производства командираш. Производство зоояьккха тоаяра продукци дукхагIа араяеэрав, юкъе шоаш лоаца дакъа дукхза мидкъонаш кхнаш мах болча новатори мутIараштта керте латтараш дукхьала коммунисташ ба.

— Июль бутт юкъе кхоачашехь а, — дувп завода директора заместитела Корея Къахьегама парте членa Ма Тон Ила, — цу йисте доалаш кхоачашдергдолаш парте IV-ча съездо оттадаь хинбе хьокхамаш даьха дьаьзар тхо. ТПК хургйолча V съезда сийна кхы а доккхагIа декхараш тIайяар предприяте коллектив. Сона дега тоам хул уж кхоачашдара тхоаш гарга хилар дувцаш.

Киянски тракторни заводe болх беш эзараш нах ба. Царех массехк сагаца хьеаш тохьлга найсделар са. Царех ала безам ба са, лоацаш эала а.

Стандартни изделей цех, Укхаза болх беш вар коммунист Ким Му Пен. Рецепаш чIоагIъеча тIера хьаяхаоа дакъа сихаль йиш кулийта приспособлени йиъ цо.

В. ПАРАФЕЕВ,
АПН соб. корр.

Киян - Пхеньян.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
15 октябрь

6.30 — Юртара аьзар (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» «Комсомольская племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Петрова ашараш. 8.45 — «Съезда делегата» яха очерк (нохчий меттала). 9.00 — «Москва». 16.00 — Юрта бохкама къахьегамхошта дола концерт (гIалгIай меттала). 16.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.45 — «Хольна гIахьожам бола беш ба» (нохчий меттала). 17.00 — «Прогресси опыти» яха радиожурнал (эрсий меттала). 17.20 — Ашараш. 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.20 — Инженерни кадрай пхьолле. Грозненски мехкадьттан институте проректоре Гужева выступлени (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
Телевидени

18.03 — Укхаза сакоIаш ба мехкадьтта. 18.05 — «Укхаза сакоIаш ба мехкадьтта чакхдоакхархой» яха киноочерк (нохчий меттала). 18.35 — Лора беседа. 18.50 — Миллионий ленински университет. Массане гIулакхи хIаране гIулакхи. Iилман - технически прогресс сихбир деррига а къахьегамхой гIулакх да. 19.00 — «Хан». Информационни программа. 19.30 — Телевидени передачаш (гIалгIай, эрсий меттала). 19.55 — Шоана бераш. 20.05 — Спартакиада доалха гIалаш. 20.15 — Дунен халкъашта юкъера обзорени. 20.35 — «ДIахьа Iа долча моттиге» яха художественни фильм.

РАДИО
16 октябрь

6.30 — Юрта тIуйре (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — «Москва». 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Лирически ашараш. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 10.00 — «СакоIа минуташ» яха литературно - музыкальни композици (нохчий меттала). 16.20 — КПСС 24-ча съезда накъавоалхаш. ПТК-а партекома секретара Кацевмана выступлени (эрсий меттала). 16.35 — Нохч - ГIалгIай радио инструментальни ансамбла концерт. 17.12 — «Ломан тIара сердало» яха очерк (гIалгIай меттала). 17.30 — «Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — Ашараш. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш. 18.10 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.05 — КПСС 24-ча съезда накъавоалхаш «Терек» яхача мебельни фирме рационализатораш болча (гIалгIай метта лы). 18.25 — Киножурнал. 18.35 — Телевидени передачаш (нохчий, эрсий меттала). 19.06 — Хоамаш. 19.10 — Шоана бераш. 20.05 — «Адская пристань» яха художественни фильм. 22.30 — Фильм-концерт.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!
ДIАДОЛАДЕННАД 1971 шера
«СЕРДАЛО»
ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета язду бузаза еоагача отделенешка а промышленноста, транспорта, гIишлошъеча предприятешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждененешкарча, общественни организацешкарча хелайоахе хоашадеча общественни уполномоченнешка а гIолла.

ГАЗЕТА ЯЗДАЙТАРА МАХ:
1 шера — 3 сом 12 кепиги;
6 бетта — 1 сом 56 кепиги;

Дин ма лелаш 1971 шера «Сердало» газета хьайнахьа язде!

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-08; редактора зам. — 3-39-11; белхотахьаьа секретара — 3-34-38; партийни вахари культурай промышленностен отделий — 2-42-30; юрта бохкама отдела — 3-42-28; письмой отдели бухгалтерe — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-08; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05222. Заказ № 10180.